

ZAKON O OPŠTEM UPRAVNOM POSTUPKU

PRVI DEO

OSNOVNE ODREDBE

G l a v a I

OSNOVNA NAČELA

Važenje zakona

Član 1.

Po ovom zakonu dužni su da postupaju državni organi, kad u upravnim stvarima, neposredno primenjujući propise, rešavaju o pravima, obavezama ili pravnim interesima pojedinaca, pravnog lica ili druge stranke, kao i kad obavljaju druge poslove utvrđene ovim zakonom.

Po ovom zakonu dužni su da postupaju i organi grada i opštine kad na osnovu zakona obavljaju poslove državne uprave, kao i preduzeća, ustanove i druge organizacije, kad u vršenju javnih ovlašćenja, koja su im povređena zakonom rešavaju, odnosno kad obavljaju druge poslove iz stava 1. ovog člana.

Poseban postupak

Član 2.

Pojedina pitanja postupka zbog specifične prirode upravnih stvari u određenim upravnim oblastima mogu se posebnim zakonom urediti drugčije nego što su uredena ovim zakonom, ako je to neophodno.

Supsidijarna primena zakona

Član 3.

U upravnim oblastima za koje je zakonom propisan poseban postupak postupa se po odredbama tog zakona i te odredbe moraju biti u saglasnosti s osnovnim načelima utvrđenim ovim zakonom. Po odredbama ovog zakona postupa se u svim onim pitanjima koja nisu uredena posebnim zakonom.

Upotreba izraza "organ"

Član 4.

Pod organom koji vodi postupak, odnosno rešava u upravnim stvarima podrazumeva se: organ uprave, drugi državni organ, upravna organizacija, kao i preduzeće, ustanova i druga organizacija kojima je zakonom povereno vršenje javnih ovlašćenja (u daljem tekstu: organ).

Načelo zakonitosti

Član 5.

Organji koji postupaju u upravnim stvarima rešavaju na osnovu zakona i drugih propisa.

U upravnim stvarima u kojima je organ zakonom ili na zakonu zasnovanom propisu ovlašćen da rešava po slobodnoj oceni, rešenje mora biti donešeno u granicama ovlašćenja i u skladu sa ciljem u kome je ovlašćenje dato.

Načelo zaštite prava stranaka i zaštite javnog interesa

Član 6.

Pri vođenju postupka i rešavanju u upravnim stvarima organi su dužni da strankama omoguće da što lakše zaštite i ostvare svoja prava, vodeći pri tom računa da ostvarivanje njihovih prava ne bude na štetu prava drugih lica niti u suprotnosti sa javnim interesom.

Kad ovlašćeno službeno lice, sazna ili oceni da stranka ili učesnik u postupku ima osnova za ostvarenje nekog prava, upozoriće ih na to.

Ako se na osnovu zakona strankama nalažu kakve obaveze, prema njima će se primenjivati one mere predviđene propisima, koje su za njih povoljnije, ako se takvim merama postiže cilj zakona.

Načelo efikasnosti

Član 7.

Kad organi rešavaju u upravnim stvarima, dužni su da obezbede uspešno i kvalitetno ostvarivanje i zaštitu prava i pravnih interesa pojedinaca, pravnih lica i drugih stranaka.

Načelo istine

Član 8.

U postupku se mora utvrditi pravo stanje stvari, i u tom cilju moraju se potpuno i pravilno utvrditi sve činjenice i okolnosti koje su od važnosti za donošenje zakonitog i pravilnog rešenja.

Načelo saslušanja stranke

Član 9.

Pre donošenja rešenja stranci se mora pružiti mogućnost da se izjasni o činjenicama i okolnostima koje su važne za donošenje rešenja.

Rešenje se može doneti bez prethodnog saslušanja stranke samo u slučajevima kad je to zakonom dopušteno.

Načelo slobodne ocene dokaza**Član 10.**

Koje će činjenice uzeti kao dokazane odlučuje ovlašćeno službeno lice po svom uverenju na osnovu savesne i brižljive ocene svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno, kao i na osnovu rezultata celokupnog postupka.

Načelo samostalnosti u rešavanju**Član 11.**

Organ vodi upravni postupak i donosi rešenje samostalno, u okviru ovlašćenja utvrđenog zakonom ili drugim propisom.

Ovlašćeno službeno lice samostalno utvrđuje činjenice i okolnosti, i na podlozi utvrđenih činjenica i okolnosti primenjuje zakone i druge propise.

**Načelo dvostepenosti u rešavanju
(Pravo na žalbu)****Član 12.**

Protiv rešenja donesenog u prvom stepenu stranka ima pravo na žalbu. Samo zakonom može se propisati da u pojedinim upravnim stvarima žalba nije dopuštena i to ako je na drugi način obezbedena zaštita prava i pravnih interesa stranke i zaštita zakonitosti.

Ako nema organa uprave drugog stepena, žalb protiv prvostepenog rešenja može se izjaviti samo kad je to zakonom predviđeno. Tim zakonom određuje se i organ koji će rešavati po žalbi.

Pod uslovima iz ovog zakona stranka ima pravo na žalbu i kad prvostepeni organ u određenom roku ne donese rešenje po njem zahtevu, odnosno ne doneše rešenje u postupku pokrenutom po službenoj dužnosti, a u interesu stranke.

Protiv rešenja donesenog u drugom stepenu žalba nije dopuštena.

Načelo konačnosti i pravosnažnosti rešenja**Član 13.**

Rešenje protiv koga se ne može izjaviti žalba (konačno rešenje), niti pokrenuti upravni spor (pravosnažno rešenje), može se poništiti, ukinuti ili izmeniti samo u slučajevima koji su zakonom predviđeni.

Načelo ekonomičnosti postupka**Član 14.**

Postupak se vodi brzo i sa što manje troškova za stranku i druge učesnike u postupku, ali tako da se pribave svi dokazi potrebbni za pravilno utvrđivanje činjeničnog stanja i za donošenje zakonitog i pravilnog rešenja.

Načelo pružanja pomoći neukoj stranci**Član 15.**

Organ će se starati da neznanje i neukost stranke i drugih učesnika u postupku ne budu na štetu prava koja im po zakonu pripadaju.

Načelo o upotrebi jezika i pisma**Član 16.**

Upravni postupak vodi se na jednom od jezika konstitutivnih naroda u skladu sa Ustavom i Zakonom.

Pripadnicima drugih konstitutivnih naroda u BiH kao strankama ili drugim učesnicima u postupku pripada pravo da se služe svojim jezikom.

Ako se postupak ne vodi na jeziku stranke, odnosno drugih učesnika u postupku, organ je dužan da im omogući da preko prevodioca prate postupak na svom jeziku, kao i da im pozive i druga pismena dostavlja na njihovom jeziku i pismu.

Stranka i drugi učesnici u postupku koji nisu državljeni Republike Srbije, a ne znaju jezik na kome se vodi postupak imaju pravo da tok postupka prate preko prevodioca.

G l a v a II**NADLEŽNOST****1. Stvarna i mesna nadležnost****Član 17.**

Stvarna nadležnost za rešavanje u upravnom postupku određuje se po propisima kojim se uređuje odredena upravna oblast ili kojom se određuje nadležnost pojedinih organa.

Mesna nadležnost se određuje po propisima o teritorijalnoj podeli i po propisima o organizaciji pojedinih organa.

Član 18.

Za rešavanje u upravnim stvarima u prvom stepenu stvarno su nadležni organi određeni zakonom ili drugim propisom.

Član 19.

Organ ne može preuzeti određenu upravnu stvar iz nadležnosti drugog organa i sam je rešiti, osim ako je to zakonom predviđeno i pod uslovima propisanim tim zakonom.

Organ nadležan za rešavanje u određenoj upravnoj stvari može na osnovu zakonskog ovlašćenja preneti rešavanje u toj stvari na drugi organ.

Stvarna i mesna nadležnost ne mogu se menjati dogовором stranaka, договором органа и stranaka, ni договором органа, osim ako to zakonom nije dozvoljeno.

Član 20.

Mesna nadležnost se određuje:

- 1) u upravnim stvarima koje se odnose na nepokretnosti-prema mestu gde se nalazi;
- 2) u upravnim stvarima koje se odnose na poslove iz nadležnosti državnog organa-prema sedištu organa;
- 3) u upravnim stvarima koje se odnose na delatnost preduzeća ili drugog pravnog lica-prema sedištu preduzeća ili drugog pravnog lica;

4) u upravnim stvarima koje se odnose na delatnost preduzetnika ili drugog fizičkog lica koje profesionalno obavlja delatnost-prema mestu gde se delatnost obavlja;

5) u ostalim upravnim stvarima-prema prebivalištu stranke. Kad ima više stranaka, nadležnost se određuje prema stranci kojoj je zahtev upravljen. Ako stranka nema prebivalište u Republici Srpskoj, nadležnost se određuje prema njenom boravištu, a ko nema ni boravišta-prema njenom poslednjem prebivalištu, odnosno boravištu u Republici Srpskoj;

6) ako se mesna nadležnost ne može odrediti po odredbama tač. 1. do 5. ovog člana, određuje se prema mestu gde je nastao povod za vođenje postupka.

U stvarima koje se odnose na brod ili vazduhoplov, ili u kojima je povod za vođenje postupka nastao na brodu ili vazduhoplovu, mesna nadležnost se određuje prema matičnoj luci broda, odnosno matičnom pristaništu vazduhoplova.

Član 21.

Ako su prema odredbama čl. 19. i 20. ovog zakona istovremeno mesno nadležna dva ili više organa, nadležan će biti organ koji je prvi pokrenuo postupak. Mesno nadležno organi mogu se sporazumeti koji će od njih voditi postupak.

Svaki mesno nadležni organ izvršće na svom području one radnje postupka koje ne trpe odlaganje.

Član 22.

Organ koji je pokrenuo postupak kao mesno nadležan zadržava nadležnost i kad u toku postupka nastupe okolnosti prema kojima bi bio mesno nadležan drugi organ. Organ koji je pokrenuo postupak može ustupiti predmet organu koji je prema novim okolnostima postaomesno nadležan, ako se time znatno olakšava postupak naročito za stranku.

Član 23.

Organ pazi po službenoj dužnosti u toku celog postupka na svoju stvarnu i mesnu nadležnost.

Ako organ nađe da nije nadležan za rad po određenoj upravnoj stvari, postupiće na način propisan u članu 54. st. 3. i 4. ovog zakona.

Ako je nenadležni organ izvršio neku radnju postupka, nadležni organ kome je upravna stvar ustupljena ceniće da li će neku od tih radnji ponoviti.

2. Stranke sa diplomatskim imunitetom

Član 24.

U pogledu nadležnosti organa u stvarima u kojima je stranka stranac koji uživa diplomatski imunitet u Republici Srpskoj, strana država ili međunarodna organizacija, važe pravila međunarodnog prava.

U slučaju sumnje o postojanju i obimu diplomatskog imuniteta, objašnjenje daje republički organ nadležan za poslove uprave.

Službene radnje koje se tiču lica koja uživaju diplomatski imunitet obavljaju se preko republičkog organa nadležnog za poslove uprave.

3. Prostorno ograničenje nadležnosti

Član 25.

Organ izvršava službene radnje u granicama svog područja.

Ako postoji opasnost zbog odlaganja, a službenu radnju bi trebalo izvršiti izvan granica područja organa, organ može izvršiti radnju i izvan granica svog područja. On je dužan da o tome odam obavesti organ na čijem je području tu radnju izvršio.

Službena radnja u zgradama i drugim objektima koje koristi Vojska Republike Srpske vrši se po prethodnoj prijavi nadležnom vojnom starešini i po njegovom odobrenju.

Službene radnje koje se obavljaju na eksteritorijalnom području vrše se preko republičkog organa nadležnog za poslove uprave.

4. Sukob nadležnosti

Član 26.

Sukob nadležnosti između republičkih organa uprave, između republičkih organa uprave i republičkih upravnih organizacija kao i između republičkih upravnih organizacija rešava Vlada.

Član 27.

Sukob nadležnosti između organizacionih jedinica koje vrše određene upravne poslove iz nadležnosti republičkog organa uprave, rešava republički organ uprave iz čije nadležnosti obavljaju poslove organizacione jedinice u sukobu.

Član 28.

Kad se dva organa izjasne kao nadležni ili kao nenadležni za rešavanje u istoj upravnoj stvari, predlog za rešavanje sukoba nadležnosti podnosi organ koji je poslednji odlučivao o svojoj nadležnosti, a može ga podneti i stranka.

Organ koji rešava sukob nadležnosti istovremeno će poništiti rešenje koje je u upravnoj stvari doneo nenadležni organ, odnosno poništiće zaključak kojim se nadležni organ izjasnio kao nenadležan i dostaviće spise predmeta nadležnom organu.

Protiv rešenja kojim se odlučuje o sukobu nadležnosti stranka ne može izjaviti posebnu žalbu ni voditi upravni spor.

Odredba člana 21. stav 2. ovog zakona shodno se primenjuje u slučaju sukoba nadležnosti.

Član 29.

Ako organ u sukobu smatra da mu je rešenjem kojim odlučeno u sukobu nadležnosti povređeno neko pravo, može izjaviti žalbu.

Ako je o sukobu rešila Vlada ili sud, žalba nije dopuštena.

Ako organ nadležan za rešavanje po žalbi iz prethodnog stava utvrdi da rešenje o sukobu nije zasnovano na propisima, raspraviće odnose koji su usled toga nastali između organa koji se žalio i organa koji je rešenjem o sukobu nadležnosti oglašen za nadležnog, vodeći računa o pravima koja po odgovarajućim propisima pripadaju organu koji se žalio. Rešenje doneseno po žalbi smatra se prvostepenim rešenjem.

5. Pravna pomoć

Član 30.

Za izvršenje pojedinih radnji u postupku koje treba preduzeti izvan područja nadležnog organa, taj organ će zamoliti nadležni organ na čijem se području radnja ima preduzeti.

Organ nadležan za rešavanje u upravnoj stvari može, radi lakšeg i bržeg obavljanja radnje ili izbegavanja nepotrebnih troškova, obavljanje pojedine radnje u postupku poveriti

odgovarajućem drugom organu ovlašćenom za preduzimanje takve radnje.

Član 31.

Organii su dužni da jedni drugima ukazuju pravnu pomoć u upravnom postupku. Ta pomoć se traži službenom zamolnicom.

Zamoljeni organ iz stava 1. ovog člana, dužan je da postupi po zamolnici bez odlaganja, a najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema službene zamolnice.

Pravna pomoć za izvršenje pojedinih radnji u postupku može se tražiti od suda u skladu sa posebnim propisima. Izuzetno, organ može tražiti od suda da mu dostavi spise koji su potrebni za vođenje upravnog postupka. Sud je dužan postupiti po tom zahtjevu ako se time ne ometa sudski postupak. Sud može odrediti rok u kome mu se spisi moraju vratiti.

Za pravnu pomoć u odnosu sa inostranim organima važe inostrane odredbe međunarodnih ugovora, a ako tih ugovora nema primjenjuje se načelo uzajamnosti. U slučaju sumnje o postojanju uzajamnosti, objašnjenje daje republički organ nadležan za poslove uprave.

Organii ukazuju pravnu pomoć inostranim organima na način utvrđen zakonom. Organ će uskratiti pravnu pomoć ako se traži obavljanje radnje koja je protivna javnom poretku. Radnja koja je predmet molbe inostranog organa može se izvršiti i na način koji zahtijeva inostrani organ, ako takav postupak nije protivan javnom poretku.

Ako međunarodnim ugovorima nije predvidena mogućnost neposrednog opštenja s inostranim organima, organi opšte s inostranim organima preko republičkog organa uprave nadležnog za poslove uprave.

6. Izuzeće**Član 32.**

Službeno lice koje rešava ili obavlja pojedine radnje u postupku, izuzeće se ako je:

1) u predmetu u kome se vodi postupak stranka, saovlašćenik, odnosno saobveznik, svedok, veštak, punomoćnik, ili zakonski zastupnik stranke;

2) sa strankom, zastupnikom ili punomoćnikom stranke srodnik po krvii u pravoj liniji, a u pobočnoj liniji do četvrtog stepena zaključno, bračni drug ili srodnik po tazbini do drugog stepena zaključno, pa i onda kad je brak prestao;

3) sa strankom, zastupnikom ili punomoćnikom stranke u odnosu staraoca, usvojioca, usvojenika ili hranioca;

4) u prvostepenom postupku učestvovalo u vođenju postupka ili u donošenju rešenja.

Član 33.

Službeno lice koje rešava u određenoj upravnoj stvari ili koje obavlja određenu radnju u postupku, čim sazna da postoji neki od razloga za izuzeće iz člana 32. ovog zakona, dužno je da prekine svaki dalji rad na predmetu i da o tome obavesti organ nadležan za rešavanje o izuzeće. Ako službeno lice smatra da postoje druge okolnosti koje opravdavaju njegovo izuzeće, obavestite o tome isti organ, ne prekidajući rad.

Član 34.

Stranka može zahtevati izuzeće službenog lica kad postoje razlozi navedeni u članu 32. ovog zakona, kao i kad postoje druge

okolnosti koje dovode u sumnju njegovu nepristrasnost. U svom zahtevu stranka mora navesti okolnosti zbog kojih smatra da postoji neki od razloga za izuzeće.

Službeno lice za koje je stranka zahtevala izuzeće iz bilo kog razloga navedenog u članu 32. ovog zakona ne može do donošenja zaključka o tom zahtevu obavljati radnje u postupku, osim onih koje ne trpe odlaganje.

Član 35.

O izuzeću službenog lica odlučuje funkcioner koji rukovodi tim organom.

O izuzeću funkcionera koji rukovodi organom uprave odlučuje Vlada.

O izuzeću se odlučuje zaključkom.

Član 36.

U zaključku o izuzeću odrediće se službeno lice koje će rešavati u upravnoj stvari, odnosno obavljati pojedine radnje u postupku u predmetu u kome je izuzeće određeno.

Protiv zaključka kojim se određuje izuzeće nije dopuštena posebna žalba.

Član 37.

Odredbe ovog zakona o izuzeću shodno se primenjuju i na zapisničara.

Zaključak o izuzeću zapisničara donosi službeno lice koje vodi postupak.

G l a v a III**STRANKA I NJENO ZASTUPANJE****1. Stranka****Član 38.**

Stranka je lice po čijem je zahtevu pokrenut postupak ili protiv koga se vodi postupak, ili koje radi zaštite svojih prava ili pravnih interesa ima pravo da učestvuje u postupku.

Član 39.

Stranka u upravnom postupku može biti svako fizičko i pravno lice.

Državni organ, organizacija, naselje, grupa lica i drugi koji nemaju svojstvo pravnog lica, mogu biti stranke ako mogu biti nosioci prava i obaveza ili pravnih interesa o kojima se rešava u upravnom postupku.

Stranka može biti i sindikalna organizacija, ako se postupak odnosi na neko pravo ili pravni interes člana te organizacije.

Član 40.

Javni tužilac, javni pravobranilac i drugi državni organi kad su zakonom ovlašćeni da u postupku zastupaju javni interes, imaju u granicama tih ovlašćenja prava i dužnosti stranke.

Organii iz stava 1. ovog člana ne mogu u postupku imati šira ovlašćenja nego što ih imaju stranke, osim ako su im takva ovlašćenja data zakonom.

2. Procesna sposobnost i zakonski zastupnik

Član 41.

Stranka koja je potpuno poslovno sposobna može sama obavljati radnje u postupku (procesna sposobnost).

Za procesno nesposobno lice radnje u postupku obavlja njegov zakonski zastupnik. Zakonski zastupnik se određuje na osnovu zakona ili aktom nadležnog državnog organa donesenim na osnovu zakona.

Pravno lice obavlja radnje u postupku preko svog predstavnika, odnosno zakonskog zastupnika. Predstavnik, odnosno zakonski zastupnik pravnog lica određuje se opštim aktom tog pravnog lica, ako nije određen zakonom ili aktom nadležnog državnog organa donesenim na osnovu zakona.

Državni organ obavlja radnje u postupku preko zakonom ili drugim propisom ovlašćenog predstavnika, organizacija koja nema svojstvo pravnog lica-preko lica koja se određuju prema opštem aktu organizacije, a naselje, grupa lica i drugi koji nemaju svojstvo pravnog lica-preko lica koje oni ovlaste, ako posebnim propisom nije drukčije određeno.

Kad organ ustanovi da zakonski zastupnik lica pod starateljstvom ne pokazuje potrebnu pažnju u zastupanju, obavestite o tome organ starateljstva.

Član 42.

U toku celog postupka organ će po službenoj dužnosti paziti da li lice koje se pojavljuje kao stranka može biti stranka u postupku, i da li stranka zastupa njen zakonski zastupnik, odnosno ovlašćeni predstavnik.

Ako u toku postupka nastupi smrt stranke, odnosno prestanak pravnog lica postupak se može obustaviti ili nastaviti, zavisno od prirode upravne stvari koja je predmet postupka. Ako prema prirodi stvari postupak ne može da se nastavi, organ će obustaviti postupak zaključkom protiv kog je dopuštena posebna žalba.

3. Privremeni zastupnik

Član 43.

Ako procesno nesposobna stranka nema zakonskog zastupnika, ili ako neku radnju treba preduzeti protiv lica čije je prebivalište, odnosno boravište nepoznato, a koje nema punomoćnika, organ će postaviti takvoj stranci privremenog zastupnika ako to traži hitnost predmeta, a postupak se mora sprovesti. Taj organ će odmah izvestiti o tome organ starateljstva, a ako je privremeni zastupnik postavljen licu čije je prebivalište, odnosno boravište nepoznato, objaviće svoj zaključak na oglasnoj tabli organa.

Ako pravno lice, organizacija, naselje, grupa lica i drugi koji nemaju svojstvo pravnog lica nemaju zakonskog zastupnika, ovlašćenog predstavnika ili punomoćnika, organ, pod uslovima iz stava 1. ovog člana postaviće toj stranci privremenog zastupnika i o tome će je odmah obavestiti. Pravnom licu se privremeni zastupnik postavlja, po pravilu iz reda službenih lica tog pravnog lica.

Na način predviđen u st. 1. i 2. ovog člana postaviće se privremeni zastupnik i kad treba izvršiti radnju koja se ne može odložiti, a stranku, odnosno njenog zakonskog zastupnika, ovlašćenog predstavnika ili punomoćnika nije moguće blagovremeno pozvati. O tome će se stranka, zakonski zastupnik, ovlašćeni predstavnik ili punomoćnik odmah obavestiti.

Lice koje se postavlja za privremenog zastupnika dužno se primiti zastupanja, a zastupanje može odbiti samo iz razloga koji su predviđeni posebnim propisima. Privremeni zastupnik učestvuje

samo u postupku za koji je izričito postavljen, i to dok se ne pojavi zakonski zastupnik ili ovlašćeni predstavnik, odnosno samo stranka ili njen punomoćnik.

4. Zajednički predstavnik i zajednički punomoćnik

Član 44.

Dve ili više stranaka mogu, ako posebnim propisom nije drukčije određeno, u istom predmetu istupati zajednički. One su u tom slučaju dužne da naznače ko će od njih istupati kao njihov zajednički predstavnik, ili će postaviti zajedničkog punomoćnika.

Organ može, ako to ne zabranjuje poseban propis, odrediti zaključkom strankama koje u postupku učestvuju sa istovetnim zahtevima da u određenom roku naznače ko će ih između njih predstavljati, ili da postave zajedničkog punomoćnika. Ako stranke po takvom zaključku ne postupe, ovlašćenog predstavnika ili zajedničkog punomoćnika može odrediti organ, u kom slučaju zajednički predstavnik, odnosno zajednički punomoćnik zadržava to svojstvo sve dok stranke ne postave drugog. Protiv tog zaključka stranke imaju pravo na posebnu žalbu, koja ne odlaže izvršenje zaključka.

I u slučaju određivanja zajedničkog predstavnika, odnosno zajedničkog punomoćnika, svaka stranka zadržava pravo da istupa kao stranka u postupku i da daje izjave, kao i da samostalno izjavljuje žalbu i koristi druga pravna sredstva.

5. Punomoćnik

Član 45.

Stranka, odnosno njen zakonski zastupnik može odrediti punomoćnika koji će je zastupati u postupku, osim u radnjama u kojima je potrebno da sama stranka daje izjave.

Radnje u postupku koje punomoćnik preduzima u granicama punomoćja imaju isto pravno dejstvo kao da ih je preduzela sama stranka, odnosno njen zakonski zastupnik.

I pored punomoćnika, sama stranka može davati izjave, a one se mogu od nje i neposredno tražiti.

Stranka koja je prisutna kad njen punomoćnik daje usmenu izjavu, može neposredno posle date izjave izmeniti ili opozvati izjavu svog punomoćnika. Ako u pismenim ili usmenim izjavama koje se tiču činjenica postoji nesaglasnost između izjava stranke i njenog punomoćnika, organ će ceniti obe izjave u smislu člana 10. ovog zakona.

Član 46.

Punomoćnik može biti svako lice koje je potpuno poslovno sposobno, osim lica koja se bave nadripisarstvom.

Ako se kao punomoćnik pojavi lice koje se bavi nadripisarstvom, organ će takvom licu uskratiti adlige zastupanje i o tome će odmah obavestiti stranku i nadležnog javnog tužioca.

Protiv zaključka o uskraćivanju zastupanja može se izjaviti posebna žalba koja ne odlaže izvršenje zaključka.

Član 47.

Punomoć se može dati pismeno ili usmeno na zapisnik. Ako se u toku postupka ne sastavlja zapisnik o usmenoj punomoći staviće se zabeleška u spisu predmeta.

Stranka koja nije pismena ili nije u stanju da se potpiše staviće na pismenu punomoć umesto potpisa otisak kažiprstva.

Izuzetno, službeno lice koje vodi postupak ili obavlja pojedine radnje u postupku može dopustiti da u ime stranke, kao njen

punomoćnik, izvrši određenu radnju bez priložene punomoći član njene porodice ili domaćinstva ili lice koje je u radnom odnosu sa njom, ako nema sumnje u postojanje i obim pomoći. Ako takvo lice postavi zahtev za pokretanje postupka ili u toku postupka da izjavu suprotno ranijoj izjavi stranke, od njega će se zatražiti da u određenom roku naknadno podnese punomoć.

Član 48.

Punomoć se može dati u obliku privatne isprave.

Ako je punomoć data u obliku privatne isprave, pa se posumnja u njenu istinitost, može se narediti da se podnese overena punomoć.

Pravilnost punomoćja ispituje se po službenoj dužnosti, a nedostaci pismene punomoći otklanaju se shodno odredbi člana 56. ovog zakona, pri čemu službeno lice može dopustiti punomoćniku sa neurednom punomoći da izvrši hitne radnje u postupku.

Član 49.

Za obim punomoći merodavna je sadržina punomoći. Punomoć se može dati za ceo postupak ili samo za pojedine radnje, a može se i vremenski ograničiti.

Punomoć ne prestaje smrću stranke, gubitkom njene procesne sposobnosti ili promenom njenog zakonskog zastupnika, ali pravni sledbenik stranke, odnosno njen novi zakonski zastupnik može opozvati raniju punomoć.

Na pitanja u vezi sa punomoći koja nisu uređena odredbama ovog zakona shodno se primenjuju odredbe zakona o parničnom postupku.

Član 50.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na stranke, shodno se primenjuju i na njihove zakonske zastupnike, ovlašćene predstavnike, punomoćnike, privremene zastupnike, zajedničke predstavnike i zajedničke punomoćnike.

Član 51.

Stranci će se dozvoliti da u upravnim stvarima za koje se trži stručno poznavanje pitanja u vezi sa predmetom postupka doveđe stručno lice koje će joj davati obaveštenja i savete (stručni pomagač). To lice ne zastupa stranku.

Stranka ne može dovesti kao stručnog pomagača lice koje nije poslovno sposobno ili koje se bavi nadripisarstvom.

G l a v a IV

OPŠTENJE ORGANA I STRANAKA

1. Podnesci

Član 52.

Podnescima se podrazumevaju zahtevi, obrasci koji se koriste za automatsku obradu podataka, predlozi, prijave, molbe, žalbe, prigovori i druga saopštenja kojima se stranke obraćaju organima.

Podnesci se, po pravilu, predaju neposredno ili šalju poštom pismeno, ili se usmeno saopštavaju na zapisnik, a mogu se izjaviti i telegrafski, odnosno telefaksom. Kratka i hitna saopštenja mogu se dati i telefonom, ako je to po prirodi stvari moguće.

Član 53.

Izmjene i dopune:

Podnesak se predaje organu nadležnom za prijem podnesaka, a može se predati svakog radnog dana u toku radnog vremena. Za usmene podneske koji nisu vezani rokom ili nisu neodložni, može se odrediti da se predaju u samo određene sate u toku radnog vremena, odnosno u određene dane. Vreme za predaju takvih podnesaka objavljuje svaki organ u svojim prostorijama na vidnom mestu.

Član 54.

Organ koji je nadležan za prijem podnesaka, dužan je primiti podnesak koji mu se predaje, odnosno uzeti na zapisnik podnesak koji mu se usmeno saopštava.

Službeno lice koje primi podnesak dužno je na usmeni zahtev podnosioca da mu potvrdi prijem podnesaka.

Ako organ nije nadležan za prijem podnesaka, službeno lice tog organa će upozoriti na to podnosioca i uputiti ga organu nadležnom za prijem. Ako podnositelj i pored toga zahteva da se njegov podnesak primi, službeno lice je dužno da primi takav podnesak. Ako organ nađe da nije nadležan za rad po takvom podnesku, doneće zaključak kojim će odbaciti podnesak zbog nenadležnosti.

Kad organ poštom dobije podnesak za čiji prijem nije nadležan, a nesumnjivo je koji je organ nadležan za prijem, poslaće podnesak bez odlaganja nadležnom organu, odnosno суду i o tome će obavestiti stranku. Ako organ koji je dobio podnesak ne može da utvrdi koji je organ nadležan za rad po podnesku, doneće bez odlaganja zaključak kojim će odbaciti podnesak zbog nenadležnosti i zaključak odmah dostaviti stranci.

Protiv zaključka donesenog po odredbama stavova 3. i 4. ovog člana dopuštena je posebna žalba.

Ako organ poštom dobije tužbu za pokretanje upravnog spora, dostaviće je bez odlaganja nadležnom суду, o čemu će obavestiti podnosioca tužbe.

Član 55.

Podnesak mora biti razumljiv i da bi se po njemu moglo postupati treba da sadrži: označenje organa kome se upućuje, predmet na koji se odnosi, zahtev, odnosno predlog, ko je zastupnik, punomoćnik ili predstavnik ako ga ima, kao i ime i prezime i prebivalište, odnosno boravište (adresa) ili firmu i sedište podnosioca, zastupnika, punomoćnika ili predstavnika.

Podnositelj je dužan da svojeručno potpiše podnesak. Izuzetno, podnesak može umesto podnosioca potpisati njegov bračni drug, jedan od njegovih roditelja, si ili kći, ili advokat koji je po ovlašćenju stranke sastavio podnesak. Lice koje je potpisalo podnesak dužno je da na podnesku potpiše svoje ime i stavi svoju adresu.

Ako je podnositelj nepismen ili nije u stanju da se potpiše, potpisće ga drugo pismo lice, koje će potpisati i svoje ime i navesti svoju adresu.

Član 56.

Ako podnesak sadrži neki formalni nedostatak koji sprečava postupanje po podnesku, ili ako je nerazumljiv ili nepotpun, organ koji je primio takav podnesak učiniće sve što treba da se nedostaci otklove i odrediće podnosiocu rok u kome je dužan da to učini. To se može saopštiti podnosiocu telefonom ili usmeno ako se podnositelj zatekne kod organa koji saopštava da podnesak sadrži nedostatke. O učinjenom saopštenju organ će staviti zabilješku na spisu.

Ako podnositelj otkloni nedostatke u određenom roku, smatraće se da je podnesak bio od početka uredan. Ako podnositelj ne otkloni nedostatke u određenom roku, pa se usled toga ne može po podnesku postupati, organ će zaključkom odbaciti takav podnesak kao neuredan. Na ovu posledicu podnositelj će se naročito upozoriti u pozivu za ispravku podneska. Protiv tog zaključka dozvoljena je posebna žalba.

Kad je podnesak poslat telegrafski, odnosno telefaksom ili je primljeno saopštenje telefonom, pa se posumnja da je podnesak podnalo lice čije je ime označeno na telegrafskom podnesku, odnosno telefaksom, odnosno da potiče od lica koje je u saopštenju telefonom dalo svoje ime, organ će pokrenuti postupak za utvrđivanje tih činjenica, pa ako se one utvrde, odnosno ako se nedostaci ne otklone postupić će se na način propisan u stavu 2. ovog člana. Protiv zaključka organa kojim se podnesak odbacuje može se izjaviti posebna žalba.

Član 57.

Ako podnesak sadrži više zahteva koji se moraju rešavati odvojeno, organ koji primi podnesak uzeće u rešavanje zahteve za čije je rešavanje nadležan, a sa ostalim zahtevima postupić će u smislu člana 54. stav 4. ovog zakona.

2. Pozivanje

Član 58.

Organ je ovlašćen da poziva lice čije je prisustvo u postupku potrebno, koje ima prebivalište, odnosno boravište na njegovom području. Po pravilu pozivati se ne može radi dostavljanja rešenja i zaključaka, ili radi sdaopštenja koja se mogu uputiti poštom ili na drugi način pogodniji za lice kome se saopštenje treba dostaviti.

Na usmenu raspravu može biti pozvano lice koje ima prebivalište, odnosno boravište izvan područja organa koji vodi postupak, ako se time postupak ubrzava ili olakšava, a dolazak ne prouzrokuje veće troškove ili veći gubitak vremena za pozvanog.

Pozivanje se vrši pismenim pozivom, ako posebnim propisima nije predviđen drugi način.

Član 59.

U pismenom pozivu označić će se naziv organa koji je izdavao poziv, ime i prezime i adresa lica koje se poziva, mesto, dan, a kad je to moguće i sat dolaska pozvanog, predmet zbog koga se poziva i u kom svojstvu (kao stranka, svedok, veštak itd.), i koja pomoćna sredstva i dokaze pozvani treba da pribavi, odnosno podnese. U pozivu se mora navesti da li je pozvano lice dužno da dođe lično ili može poslati punomoćnika koji će ga zastupati i upozoriće se da je u slučaju sprečenosti da se odazove pozivu dužno da izvesti organ koji je izdao poziv. Pozvani će se isto tako upozoriti na posledice ako se ne odazove pozivu, ili ne izvesti da je sprečen da dođe.

U pozivu na usmenu raspravu stranka se može pozvati da podnese pismene i druge dokaze, a može se upozoriti i da može povesti svedoke na koje namerava da se pozove.

Kad to dopušta priroda stvari, može se ostaviti na volju pozvanom licu da umesto ličnog dolaska pred do određenog dana potrebnu pismenu izjavu.

Član 60.

Prilikom pozivanja organ će voditi računa o tome da se lice čije je prisustvo potrebno, pozove da dođe u vreme koje će najmanje ometati pozvanog u obavljanju njegovog redovnog posla.

Niko ne može biti pozvan da dođe u toku noći, osim ako je reč o hitnim i neodložnim merama.

Član 61.

Pozvano lice dužno je da se odazove pozivu.

Ako je pozvano lice zbog bolesti ili drugog opravdanog razloga sprečeno da dođe, dužno je odmah po prijemu poziva da o tome izvesti organ koji je izdao poziv, a ako je razlog sprečenosti nastao kasnije odmah po nastanku razloga.

Ako se lice kome je poziv lično dostavljen (član 75.) ne odazove pozivu a izostanak ne opravda, može biti privedeno, a pored toga i kažnjeno novčanom kaznom **do 50 KM**. Ove će se mere primeniti samo ako je u pozivu bilo naznačeno da će se one primeniti. Ako su usled neopravdanog izostanka pozvanog lica nastali troškovi u postupku, može se odrediti da te troškove snosi lice koje je izostalo. Zaključak o privođenju, o izricanju kazne ili plaćanju troškova, donosi službeno lice koje vodi postupak u saglasnosti sa službenim licem ovlašćenim za rešavanje upravne stvari, a kod zamoljenog organa u saglasnosti sa starešinom tog organa, odnosno sa službenim licem ovlašćenim za rešavanje u sličnim upravnim stvarima. Protiv tog zaključka dopuštena je posebna žalba.

Ako se pozivu ne odazove pripadnik Vojske Republike Srbije, organ će se obratiti nadležnoj komandi tog lica za zahtevom da se ono dovede, a može ga kazniti po stavu 3. ovog člana, odnosno odrediti da snosi troškove koje je svojim nedolaskom prouzrokovalo.

3. Zapisnik

Član 62.

O usmenoj raspravi ili drugoj važnijoj radnji u postupku, kao i o važnijim usmenim izjavama stranaka ili trećih lica u postupku, sastavlja se zapisnik.

O manje važnim radnjama i izjavama stranaka i trećih lica koja nemaju bitnog uticaja na rešavanje u upravnoj stvari, o upravljanju tokom postupka, o saopštenjima, službenim opažanjima, usmenim uputstvima i nalazima, kao i okolnostima koje se tiču unutrašnjeg rada organa kod koga se vodi postupak, neće se, po pravilu, sastavljati zapisnik već će se u samom spisu staviti zabeleška, koju potvrđuje službeno lice koje ju je stavilo, uz oznaku datua. Ne mora se sastavljati zapisnik ni o onim usmenim zahtevima stranke o kojima se odlučuje po skraćenom postupku, a kojima se udovoljava, već se takvi zahtevi mogu samo evidentirati na propisan način.

Član 63.

U zapisnik se unosi: naziv organa koji obavlja radnju, mesto gde se obavlja radnja, dan i sat kad se obavlja, predmet u kome se ona obavlja i imena službenih lica, prisutnih stranaka i njihovih zastupnika, punomoćnika ili predstavnika.

Zapisnik treba da sadrži tačno i kratko tok i sadržaj izvršenih radnji u postupku, kao i datih izjava. Pri tom zapisnik treba da se ograniči na ono što se tiče same upravne stvari koja je predmet postupka. U zapisniku se navode sve isprave koje su u bilo koju svrhu upotrebljene na usmenoj raspravi. Prema potrebi, te isprave se prilažu zapisniku.

Izjave stranaka, svedoka, veštaka i drugih lica koja učestvuju u postupku, a koje su od značaja za rešavanje u upravnoj stvari, upisuju se u zapisnik što tačnije, a prema potrebi i njihovim rečima.

U zapisnik se upisuju i svi zaključci koji se u toku izvršenja radnje donesu.

Ako se saslušanje vrši preko tumača ili prevodioca, označiće se na kom je jeziku saslušani govorio i ko je bio tumač ili prevodilac.

Zapisnik se vodi u toku vršenja službene radnje. Ako se radnja ne može istog dana završiti, uneće se svakog dana posebno u isti zapisnik ono što je tog dana uradeno i to će se propisno potpisati.

Ako se radnja o kojoj se vodi zapisnik nije mogla izvršiti bez prekida. U zapisniku će se označiti da je bilo prekida.

Ako su u toku radnje izrađeni ili pribavljeni planovi, skice, crteži, fotografije i slično, overiće se i priključiti zapisniku.

Propisima se može odrediti da se zapisnik u određenim stvarima može voditi u vidu knjige ili drugih sredstava evidencije.

Član 64.

Zapisnik mora biti vođen uredno i u njemu se ne sme ništa brisati. Mesta koja su precrta na do zaključenja zapisnika moraju ostati čitljiva i overena potpisom službenog lica koje rukovodi radnjom postupka.

U već potpisanim zapisniku ne sme se ništa dodavati ni menjati. Dopuna u već zaključenom zapisniku unosi se u dodatak zapisnika.

Član 65.

Pre zaključenja zapisnik će se pročitati saslušanim licima i ostalim licima koja učestvuju u postupku. Ta lica imaju pravo da i sama pregledaju zapisnik i da stave svoje primedbe. Na kraju zapisnika će se navesti da je zapisnik pročitan i da nisu stavljene nikakve primedbe, ili ako jesu, ukratko će se upisati sadržaj primedbi. Zatim će zapisnik potpisati službeno lice koje je učestvovalo u radnji, a na kraju će ga overiti službeno lice koje je rukovodilo radnjom kao i zapisničar ako ga je bilo.

Ako zapisnik sadrži saslušanje više lica, svako će se od njih potpisati ispod onog dela zapisnika gde je upisana njegova izjava.

Ako su vršena suočenja, deo zapisnika o tome potpisace lica koja su suočena.

Ako se zapisnik sastoji od više listova, oni će se označiti rednim brojevima, svaki list će na kraju svojim potpisom overiti službeno lice koje rukovodi radnjom postupka i lice čija je izjava upisana na kraju lista.

Dopune već zaključenog zapisnika ponovo će se potpisati i overiti.

Ako lice koje treba da potpiše zapisnik nije pismeno, ili ne može da piše potpisače ga pismeno lice koje će staviti svoj potpis. To ne može biti službeno lice koje rukovodi radnjom postupka, niti zapisničar.

Ako neko lice neće da potpiše zapisnik, ili se udalji pre zaključenja zapisnika, to će se upisati u zapisnik i navesti razlog zbog kojeg je potpis uskraćen.

Član 66.

Zapisnik sastavljen u skladu sa odredbama člana 65. ovog zakona jeste javna isprava. Zapisnik je dokaz o toku i sadržini radnje postupka i datih izjava, osim onih delova zapisnika na koje je saslušano lice stavilo primedbu da nisu pravilno sastavljeni.

Dozvoljeno je dokazivati netačnost zapisnika.

Član 67.

Izmjene i dopune:

Kad u postupku rešava kolegijalni organ, o većanju i glasanju sasavlja se poseban zapisnik. Kad je u postupku po žalbi jednoglasno odlučeno, ne mora se sastaviti zapisnik o većanju i glasanju, već se o tome može staviti samo zabeleška na spisu.

U zapisnik o većanju i glasanju upisuju se, pored podataka o ličnom sastavu kolegijalnog organa, označenje predmeta o kome se radi i kratak sadržaj onoga što je rešeno, kao i izdvojena mišljenja ako ih je bilo. Taj zapisnik potpisuje lice koje predsedava i zapisničar.

4. Razgledanje spisa i obaveštavanje o toku postupka

Član 68.

Stranke koje imaju pravo da razgledaju spise predmeta i da o svom trošku prepišu, odnosno fotokopiraju potrebne spise. Razgledanje i prepisivanje, odnosno fotokopiranje vrši se pod nadzorom službenog lica.

Pravo da razgleda spise i da o svom trošku prepiše, odnosno fotokopira pojedine spise ima i svako treće lice koje učini verovatnim svoj pravni interes.

Zahtev za razgledanje i prepisivanje, odnosno fotokopiranje spisa može se staviti i usmeno. Organ može tražiti od lica iz stava 2. ovog člana da pismeno ili usmeno na zapisnik obrazloži postojanje svog pravnog interesa.

Ne mogu se razgledati, prepisivati, odnosno fotokopirati: zapisnik o većanju i glasanju, službeni referati i nacrti rešenja, kao ni spisi koji se vode kao poverljivi, ako bi se time mogla osuđiti svrha postupka, ili ako se protivi javnom interesu ili opravdanom interesu jedne od stranaka ili trećih lica.

Stranka i svako treće lice koje učini verovatnim svoj pravni interes u predmetu, kao i zainteresovani državni organ, imaju pravo da budu obavešteni o toku postupka.

Protiv odbijanja zahteva iz st. 1. do 5. ovog člana dopuštena je posebna žalba i kad zaključak nije donesen pismeno. Žalba se može izjaviti odmah po saopštenju, a najkasnije u roku od 24 sata od saopštavanja. O žalbi se mora odlučiti u roku od 48 sati od sata izjavljivanja žalbe.

G lava V

DOSTAVLJANJE

1. način dostavljanja

Član 69.

Dostavljanje pismena (poziva, rešenja, zaključaka i drugih službenih spisa) vrši se po pravilu, tako što se pismeno predaje licu kome je namenjeno.

Dostavljanje se vrši poštom, odnosno telefaksom ili ga vrši organ preko svog službenog lica. Lice kome se pismeno treba dostaviti može biti pozvano radi dostavljanja samo izuzetno kad to zahteva priroda ili značaj pismena koje se treba uručiti.

Način dostavljanja određuje organ čija se pismena dostavljaju.

Član 70.

Dostavljanje se vrši radnim danom i to danju.

Organ čije se pismeno treba dostaviti može iz naročito važnih razloga odrediti da se dostavljanje izvrši u neradne dane, a i noću ako je to neodložno potrebo.

Dostavljanje poštom može se vršiti i u neradne dane.

Član 71.

Dostavljanje se vrši, po pravilu, u stanu ili na radnom mjestu, a advokatu u njegovoj advokatskoj kancelariji.

Dostavljanje se može izvršiti i izvan prostorija navedenih u stavu 1. ovog člana, ako lice kome se pismeno dostavlja pristane da ga primi, a ako tih prostorija nema, tom licu se može izvršiti dostavljanje gde god se ono zatekne.

2. Posredno dostavljanje**Član 72.**

Kad se lice kome dostavljanje treba izvršiti ne zatekne u svom stanu, dostavljanje se vrši predajom pismena nekom od odraslih članova njegovog domaćinstva, a ako se ni oni ne zateknu, onda nastojniku zgrade ili susedu, ako oni na to pristanu.

Ako se pismeno dostavlja na radnom mjestu, a lice na koje se odnosi tu se ne zatekne, dostaviće se licu koje je na istom mjestu zaposleno, ako ono prisatne da ga primi. Dostavljanje advokatu može se izvršiti i predajom pismena licu zaposlenom u advokatskoj kancelariji.

Dostavljanje po st. 1. i 2. ovog člana ne može se izvršiti licu koјe u istom postupku učestvuje sa suprotnim interesom.

Član 73.

Ako se utvrdi da je lice kome se pismeno treba dostaviti odsutno i da mu lica navedena u članu 72. ovog zakona ne mogu pismeno na vreme predati, pismeno će se vratiti organu koji ga je izdao, uz označenje gde se odsutni nalazi.

Ako se prebivalište, odnosno boravište lica kome se pismeno dostavlja, ne može utvrditi, organ koji je izdao to pismeno postaviće tom licu privremenog zastupnika u smislu člana 43. ovog zakona i njemu će dostaviti pismeno.

Član 74.

Ako se dostavljanje ne može izvršiti ni na način propisan u članu 72. ovog zakona, a nije utvrđeno da je lice kome se pismeno dostavlja odsutno, dostavljač će predati pismeno nadležnom organu na čijem se području nalazi prebivalište, odnosno boravište lica kome se pismeno dostavlja, ili pošti u njegovom prebivalištu, odnosno boravištu, ako se dostavljanje vrši poštomi. Na vratima stana ili poslovne prostorije lica kome se pismeno dostavlja, dostavljač će pribiti pismeno saopštenje o tome gde se pismeno nalazi i time se smatra da je dostavljanje izvršeno. Na saopštenju i na samom pismenu koje se dostavlja dostavljač će označiti razlog razlog takvog dostavljanja kao i dan kad je saopštenje pribio na vrata i potpisat će ga.

O dostavljanju izvršenom na način propisan u stavu 1. ovog člana obavestite se organ koji je odredio dostavljanje.

3. Obavezno lično dostavljanje**Član 75.**

Dostavljanje se mora izvršiti lično licu kome je pismeno namenjeno kad je takvo dostavljanje određeno ovim zakonom ili drugim propisom, kad od dana dostavljanja počinje teći rok koji se ne može produžavati, ili kad odredi organ. Smatra se da je izvršeno lično dostavljanje advokatu i predajom pismena licu zaposlenom u advokatskoj kancelariji.

Kad lice kome se pismeno treba lično dostaviti ne zatekne u stanu, radnom mjestu ili se u advokatskoj kancelariji ne zatekne ni

lice koje je u njoj zaposleno, dostavljač će saznati kad i na kom mjestu ga može naći, pa će mu kod nekog od lica navedenih u članu 72. ovog zakona ostaviti pismeno obaveštenje da u određeni dan i sat bude u svom stanu, odnosno na radnom mjestu radi primanja pismena. Ako i posle toga dostavljač ne zatekne lice kome se pismeno dostavlja postupiće na način propisan u članu 74. ovog zakona i tada se smatra da je dostavljanje izvršeno.

Dostavljanjem pismena zakonskom zastupniku, punomoćniku ili punomoćniku za primanje pismena (član 77.), smatra se da je dostavljanje izvršeno samoj stranci.

4. Posebni slučajevi dostavljanja**a) Dostavljanje zakonskom zastupniku i punomoćniku****Član 76.**

Dostavljanje zakonskom zastupniku ili punomoćniku, vrši se na način propisan u čl. 69. do 75. ovog zakona.

Ako više stranaka ima zajedničkog zakonskog zastupnika ili punomoćnika u istom predmetu, pismeno za sve njih dostavlja se tom zakonskom zastupniku, odnosno punomoćniku. Ako stranka ima više punomoćnika, dovoljno je da se dostavljanje izvrši samo jednom od njih.

b) Dostavljanje punomoćniku za primanje pismena**Član 77.**

Stranka može ovlastiti određeno lice kome se dostavljaju sva pismena za nju. Kad stranka obavesti o tom ovlašćenju organ, taj organ će sva dostavljanja vršiti tom punomoćniku (punomoćnik za primanje pismena).

Punomoćnik za primanje pismena dužan je da svako pismeno bez odlaganja pošalje stranci.

Ako bi neposredno dostavljanje stranci, zakonskom zastupniku ili punomoćniku znatno odugovlačilo postupak, službeno lice može naložiti stranci da po određenom predmetu i u određenom roku postavi u sedištu organa punomoćnika za primanje pismena. Ako stranka ne postupi po ovom nalogu, organ može postuiti shodno članu 43. ovog zakona.

Kad se stranka ili njen zakonski zastupnik nalazi u inostranstvu, a nemaju punomoćnika u Republici Srbiji, pozvaće se prilikom dostavljanja prvog pismena da u određenom roku postave punomoćnika ili punomoćnika za primanje pismena i upozoriće se da će im se, ako u ostavljenom roku ne postave punomoćnika, postaviti po službenoj dužnosti punomoćnik za primanje pismena, odnosno privremeni zastupnik.

Dostavljanjem pismena punomoćniku za primanje pismena smatra se da je dostavljanje izvršeno stranci kojoj je pismeno trebalo biti dostavljeno.

Član 78.

Kad više stranaka u postupku zajednički učestvuju sa istovetnim zahtevima, a nemaju zajedničkog punomoćnika, dužne su prilikom prve radnje u postupku da prijave organu zajedničkog punomoćnika za primanje pismena, po mogućnosti onog koji stanuje u sedištu organa. Dok ne prijave zajedničkog punomoćnika za primanje pismena, za takvog punomoćnika smatraće se ona stranka između njih koja je na prvom zajedničkom podnesku prva potpisana ili označena. Ako se na takav način ne može odrediti punomoćnik, službeno lice može odrediti za punomoćnika bilo koju od tih stranaka. Ako je broj stranaka veliki ili su iz raznih mesta,

stranke mogu prijaviti, a i samo službeno lice može odrediti više takvih punomočnika i označiti koju će stranku svaki od njih zastupati.

Zajednički punomočnik za primanje pismena dužan je, bez odlaganja obavestiti sve stranke o pismenu koje je za njih primio i omogućiti im da pregledaju, prepišu ili overe pismo koje po pravilu, on treba da čuva.

U pismenu koje se dostavlja punomočniku za primanje pismena označiće se lica za koja se dostavljanje vrši.

c) Dostavljanje državnim organima, preduzećima i drugim pravnim licima

Član 79.

Dostavljanje državnim organima, preduzećima i drugim pravnim licima vrši se predajom pismena službenom licu, odnosno licu određenom za primanje pismena, ako za pojedine slučajeve nije drukčije propisano.

Ako u postupku učestvuju kolektiviteti koji nemaju svojstvo pravnog lica (član 39. stav 2.), dostavljanje se vrši predajom pismena licu koje su oni ovlastili, odnosno doredili (član 41. stav 4.).

Ako dostavljač u radnom vremenu ne nađe lice određeno za primanje pismena, predaju pismena može izvršiti bilo kom licu zaposlenom u državnom organu, preduzeću ili drugom pravnom licu iz stava 1. ovog člana koje se zatекne u njihovim prostorijama.

d) Dostavljanje ostalim licima

Član 80.

Licima u inostranstvu, kao i licima u zemlji koja uživaju diplomatski imunitet, dostavljanje se vrši preko republičkog organa nadležnog za poslove uprave, ako međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno.

Državljanima Republike Srbije u inostranstvu, dostavljanje izvoda iz matičnih knjiga, uverenja, potvrda i drugih pismena izdatih na njihov zahtev, kao i ostalih pismena može da se vrši neposredno.

Pripadnicima Vojske Republike Srbije i licima zaposlenim u suvozemnom, rečnom i vazdušnom saobraćaju, dostavljanje se može vršiti preko njihove nadležne komande, odnosno preko preduzeća ili drugog pravnog lica u kojima su zaposleni.

Član 81.

Licima koja su lišena slobode dostavljanje se vrši preko ustanove u kojoj se nalaze.

e) Dostavljanje javnim saopštenjem

Član 82.

Ako se radi o većem broju lica koja organu nisu poznata ili koja se ne mogu odrediti, pismo će se dostaviti javnim saopštenjem na oglašnoj tabli organa koji ga je izdao. Smatra se da je dostavljanje izvršeno po isteku 15 dana od dana isticanja saopštenja, ako organ koji je pismeno izdao ne odredi duži rok. Pored isticanja na oglašnoj tabli, organ može objaviti saopštenje u sredstvima javnog informisanja ili na drugi uobičajeni način.

f) Odbijanje prijema

Član 83.

Ako lice kome je pismo upućeno, odnosno odrasli član njegovog domaćinstva bez opravданog razloga odbije da primi pismo, ili to učini lice zaposleno u državnom organu, preduzeću, drugom pravnom licu ili u advokatskoj kancelariji, odnosno ako to ne učini lice koga su za primanje pismena odredili kolektiviteti koji nemaju svojstvo pravnog lica dostavljač će pismo ostaviti u stanu ili prostoriji u kojoj lice stanuje, odnosno gde je zaposleno, ili će pismo pribiti na vrata stana ili poslovne prostorije.

Kad je dostavljanje izvršeno na način predviđen u stavu 1. ovog člana, dostavljač će zabeležiti na dostavnici dan, sat i razlog odbijanja prijema, kao i mjesto gde je pismo ostavio i time će se smatrati da je dostavljanje izvršeno.

g) Promena prebivališta, odnosno boravišta ili sedišta

Član 84.

Kad stranka ili njen zakonski zastupnik u toku postupka promeni svoje prebivalište, odnosno boravište ili sedište, dužni su da o tome odmah obaveste organ.

Ako oni to ne učine, a dostavljač ne sazna kuda su se odselili, organ će odrediti da se sva naredna dostavljanja u postupku za tu stranku vrše pribijanjem pismena na oglašnu tablu organa.

Dostavljanje se smatra izvršenim po isteku osam dana od dana pribijanja pismena na oglašnu tablu organa.

Kad punomočnik, odnosno punomočnik za primanje pismena u toku postupka promeni svoje prebivalište, odnosno boravište, a ne obavesti o tome organ, dostavljanje će se izvršiti kao da punomočnik nije ni postavljen.

5. Dostavnica

Član 85.

Potvrdu o izvršenom dostavljanju (dostavnici) potpisuju primalac i dostavljač. Primalac će na dostavnici sam slovima označiti dan prijema.

Ako je primalac nepismen ili ne može da se potpiše, dostavljač će na dostavnici označiti njegovo ime i dan predaje i staviće napomenu zašto primalac nije stavio svoj potpis.

Ako primalac odbije da potpiše dostavnici, dostavljač će to označiti na dostavnici i ispisati slovima dan predaje pismena i time se misatra da je pismo dostavljeno.

Ako je dostavljanje izvršeno nekom od lica navedenih u članu 72. ovog zakona, dostavljač će na dostavnici označiti lice kome je pismeno predato i odnos tog lica prema licu kome se dostavljanje trebalo izvršiti.

Ako je dostavljanje izvršeno po članu 74. ovog zakona, na dostavnici treba označiti dan izvršenog saopštenja, kao i dan predaje pismena nadležnom organu na čijem se području nalazi prebivalište, odnosno boravište lica kome se dostavljanje vrši ili pošti njegovog prebivališta, odnosno boravišta.

6. Greške u dostavljanju

Član 86.

Ako pri dostavljanju bude učinjena greška, smatraće se da je dostavljanje izvršeno onog dana za koji se utvrdi da je lice kome je pismo namenjeno dobilo to pismo.

Ako je dostavnica nestala, dostavljanje se može dokazivati i drugim sredstvima.

G l a v a VI**ROKOVI****Član 87.**

Za preuzimanje pojedinih radnji u postupku mogu biti određeni rokovi.

Ako rokovi nisu određeni zakonom ili drugim propisom, određuje ih, s obzirom na okolnosti slučaja, službeno lice.

Rok koji je odredilo službeno lice, kao i rok određen propisima za koji je predviđena mogućnost produženja, može se produžiti na predlog stranke koji je podnesen pre isteka roka, ako postoje opravdani razlozi za produženje.

Član 88.

Rokovi se računaju na dane, mesece i godine.

Kad je rok određen po danima, dan u koji je dostavljanje izvršeno, odnosno u koji pada događaj od koga treba računati trajanje roka, ne uračunava se u rok, već se za početak roka uzima prvi naredni dan. Rok koji je određen po mesecima, odnosno po godinama završava se istekom onog dana, meseca, odnosno godine, koji po svom broju odgovara danu kad je dostavljanje izvršeno, odnosno danu u koji pada događaj od koga se računa trajanje roka. Ako nema tog dana u poslednjem mesecu, rok se završava poslednjeg dana tog meseca.

Završetak roka može se označiti i kalendarskim danom.

Član 89.

Početak i tok rokova ne sprečavaju neradni dani

Ako poslednji dan roka pada u neradni dan, rok ističe istekom prvog narednog radnog dana.

Član 90.

Podnesak je podnesen u roku ako je pre nego što je rok istekao predat nadležnom organu.

Kad je podnesak upućen poštom preporučeno ili telegrafski, dan predaje pošti, smatra se danom predaje organu kome je upućen.

Kad je podnesak upućen telefaksom, dan prijema telefaksa smatra se danom predaje organu.

Za lica koja se nalaze u Vojsci Republike Srpske, dan predaje podneska nadležnoj komandi smatra se danom predaje organu kome je upućen.

Za lica lišena slobode, dan predaje podneska ustanovi u kojoj se nalaze smatra se danom predaje organu kome je upućen.

Ako je organ odredio dan kad će se raspravljati o podnesku koji je stranka dužna da podnese, pa je pozvao stranku da podnesak dostavi do određenog dana, organ je dužan da uzme u razmatranje podnesak koji je primljen pre početka raspravljanja.

G l a v a VII**POVRAĆAJ U PREDAŠNJE STANJE****Član 91.**

Stranci koja je iz opravdanih razloga propustila da u roku izvrši neku radnju postupka, pa je usled toga propuštanja isključena

od vršenja te radnje, dozvoliće se po njenom predlogu, povraćaj u predašnje stanje.

Na predlog stranke koja je propustila da u roku preda podnesak, dozvoliće se povraćaj u predašnje stanje i kad je ona iz neznanja ili očiglednom omaškom podnesak blagovremeno poslala poštom, odnosno predala nenađežnom organu.

Povraćaj u predašnje stanje dozvoliće se i kad je stranka očiglednom omaškom prekoračila rok, a podnesak je ipak primljen kod nadležnog organa najkasnije tri dana od dana isteka roka, ako bi stranka zbog zakašnjenja izgubila neko pravo.

Član 92.

Stranka je dužna da u predlogu za povraćaj u predašnje stanje iznese okolnosti zbog kojih je bila sprečena da u roku izvrši propuštenu radnju i da te okolnosti učini verovatnim.

Predlog za povraćaj u predašnje stanje ne može se zasnovati na okolnosti koju je organ već ranije ocenio kao nedovoljnu za produženje roka ili odlaganje rasprave.

Ako se povraćaj u predašnje stanje traži zbog toga što je propušteno da se podnese nekakav podnesak, predlogu treba priložiti i taj podnesak.

Član 93.

Predlog za povraćaj u predašnje stanje podnosi se u roku od osam dana računajući od dana kad je prestao razlog koji je prouzrokovao propuštanje, a ako je stranka tek kasnije saznala za propuštanje, onda od dana kad je to saznala.

Posle isteka tri meseca od dana propuštanja ne može se tražiti povraćaj u predapnje stanje.

Ako se propusti rok za traženje povraćaja u predašnje stanje, ne može se tražiti povraćaj u predašnje stanje zbog propuštanja ovog roka.

Član 94.

Predlog za povraćaj u predašnje stanje podnosi se organu kod koga je trebalo izvršiti propuštenu radnju.

O predlogu za povraćaj u predašnje stanje odlučuje zaključkom organ kod koga je trebalo izvršiti propuštenu radnju.

Neblagovremeno podnesen predlog za povraćaj u predašnje stanje odbaciće se bez daljnog postupka.

Ako su činjenice na kojima se predlog za povraćaj u predašnje stanje zasniva opštepozнате, organ može odlučiti o tom predlogu bez izjašnjenja protivne stranke.

Član 95.

Protiv zaključka kojim se dozvoljava povraćaj u predašnje stanje nije dopuštena žalba osim ako je povraćaj dozvoljen po predlogu koji je neblagovremeno podnesen ili je nedopušten (član 93. stav 3.).

Protiv zaključka kojim je odbijen predlog za povraćaj u predašnje stanje dopuštena je posebna žalba, ako je zaključak doneo prvostepeni organ.

Žalba nije dopuštena protiv zaključka o predlogu za povraćaj u predašnje stanje koji je doneo organ nadležan za rešavanje u drugom stepenu o glavnoj stvari.

Član 96.

Predlog za povraćaj u predašnje stanje ne zaustavlja tok postupka, ali organ o tom predlogu može privremeno prekinuti postupak dok zaključak o predlogu ne postane konačan.

Kad je povraćaj u predašnje stanje dozvoljen postupak se vraća u ono stanje u kom se nalazio pre propuštanja, a poništavaju se sva rešenja i zaključci koje je organ doneo u vezi sa propuštanjem.

G l a v a VIII

ODRŽAVANJE REDA

Član 97.

Službeno lice koje rukovodi radnjom postupka dužno je da se stara o održavanju reda u radu.

Službeno lice je ovlašćeno da opominje lica koja ometaju rad i određuje mere potrebne za održavanje reda.

Lica koja prisustvuju nekoj radnji postupka ne smeju nositi oružje ili opasno oruđe.

Član 98.

Lice koje, i pored opomene, ometa rad pri vršenju radnje postupka može biti udaljeno. Lice koje učestvuje u radnji postupka može biti udaljeno tek pošto je prethodno bilo opomenuto da će biti udaljeno i pošto su mu predviđene pravne posledice takve mere. Udaljenje zbog ometanja rada izriče službeno lice koje rukovodi radnjom postupka.

Član 99.

Ako na osnovu odredbe člana 98. bude udaljena stranka koja nema punomoćnika, ili ako bude udaljen punomoćnik čiji vlastodavac nije prisutan, službeno lice koje rukovodi radnjom postupka pozvaće lice koje se udaljava da postavi svog punomoćnika. Ako pozvano lice to ne učini, službeno lice može odgoditi radnju na trošak lica koje je odbilo da postavi svog punomoćnika, a može mu i samo postaviti punomoćnika, ako je to potrebno. Takav punomoćnik može zastupati stranku samo u radnji postupka sa koje je stranka udaljena.

Član 100.

Ko u radnji postupka teže naruši red, može se pored udaljenja, kazniti novčanom kaznom **do 100 KM.**

Kazna iz stava 1. ovog člana ne isključuje druge oblike odgovornosti.

Kaznom iz stava 1. ovog člana može biti kažnjeno i lice koje svojim podneskom grubo povredi ugled organa ili službenog lica.

Član 101.

Novčanu kaznu zbog radnji predviđenih u članu 100. stav 1. izriče službeno lice koje rukovodi radnjom postupka.

Protiv zaključka o kazni može se izjaviti posebna žalba. Žalb protiv zaključka ne odlaže izvršenje kazne.

G l a v a IX

TROŠKOVI POSTUPKA

1. Troškovi organa i stranaka

Član 102.

Posebni izdaci u gotovom novcu organa koji vodi postupak, kao što su: putni troškovi službenih lica, izdaci za svedoke, veštace, tumače, odnosno prevodioce, uvidaj, oglase i sl., a koji su nastali sprovodenjem postupka, padaju po pravilu na teret onoga koji je postupak izazvao.

Kad lice koje učestvuje u postupku prouzrokuje svojom krivicom troškove pojedinih radnji u postupku, dužno je da ih snosi.

Kad je postupak koji je pokrenut po službenoj dužnosti okončan povoljno po stranku, troškove postupka snosi organ.

Član 103.

Svaka stranka snosi po pravilu, svoje troškove prouzrokovane postupkom, kao što su putni troškovi, izgubljena zarada, izdaci za takse, pravno zastupanje, stručno pomaganje i sl.

Kad u postupku učestvuju dve ili više stranaka sa suprotnim interesima, stranka koja je izazvala postupak, a koji je po nju nepovoljno okončan, dužna je da protivnoj stranci nadoknadi opravdane troškove. Ako je u takvom slučaju neka od stranaka delimično uspela sa svojim zahtevom, dužna je da protivnoj stranci nadoknadi troškove srazmjerno delu zahteva u kome nije uspela. Stranka koja je iz obesti prouzrokovala protivnoj stranci troškove u postupku, dužna je da joj te troškove nadoknadi.

Troškovi za pravno zastupanje nadoknađuju se samo u slučajevima kad je tako zastupanje bilo nužno i opravданo.

Zahtev za naknadu troškova po odredbama st. 2. i 3. ovog člana mora biti stavljen na vreme, tako da organ može o njemu odlučiti u rešenju. U protivnom stranka gubi pravo na naknadu troškova. Službeno lice dužno je da na to upozori stranku.

Svaka stranka svoje troškove postupka koji je završen poravnanjem, ako u poravnjanju nije drugičije određeno.

Troškove stranke i drugog lica u postupku prouzrokovane postupkom pokrenutim po službenoj dužnosti, a koje stranka, odnosno drugo lice u postupku nije izazvalo svojim ponašanjem snosi organ.

Član 104.

Troškove postupka u vezi sa izvršenjem snosi izvršenik. Ako se ovi troškovi od njega ne mogu naplatiti, snosi ih tražilac izvršenja.

Član 105.

Ako se postupak pokreće po zahtevu stranke, a sa sigurnošću se može predvideti da će izazavati posebne izdatke (u vezi sa uvidajem, veštačenjem, dolaskom svedoka i sl.), organ može zaključkom odrediti da stranka unapred položi potreban iznos za pokriće tih troškova. Ako stranka ne položi taj iznos u određenom roku, organ može odustati od izvođenja tih dokaza ili obustaviti postupak, osim ako produženje postupka zahteva javni interes.

Član 106.

U rešenju kojim se postupak o glavnoj upravnoj stvari završava, određuje se ko snosi troškove postupka, njihov iznos, kome se i u kom roku imaju isplatiti.

U rešenju se mora posebno navesti da li će onaj ko snosi troškove morati da nadoknadi troškove drugoj stranci (član 103. st. 2. i 3.).

Ako troškove postupka snosi više lica troškovi će se između njih razdeliti na jednake delove, odnosno u odgovarajućoj srazmeri.

Ako organ u rešenju ne odluči o troškovima, navešće da će o troškovima doneti poseban zaključak.

Član 107.

Svedoci, veštaci, tumači, prevodnici i službena lica imaju pravo na naknadu troškova putovanja, izdataka izazvanih boravkom u mestu, a ako im zarada za to vreme ne pripada imaju pravo i na naknadu izgubljene zarade. Pored naknade, veštaci, tumači i prevodnici imaju pravo i na nagradu.

Zahtev za naknadu, odnosno nagradu svedoci, veštaci, tumači i prevodnici dužni su da postave prilikom saslušanja, davanja mišljenja, tumačenja, odnosno prevođenja. U protivnom, gube to pravo. Službeno lice dužno je da ih na to upozori.

Iznos naknada, odnosno nagrade određuje zaključkom organa, određujući ko je dužan da ih plati i u kom roku. Protiv tog zaključka dopuštena je posebna žalba.

2. Oslobađanje od plaćanja troškova**Član 108.**

Organ može oslobođiti stranku od plaćanja troškova u celini ili delimično, ako nade da ih ona ne može podneti bez štete po nužno izdržavanje sebe i svoje porodice. Organ donosi zaključak o tome po predlogu stranke, po osnovu uverenja i ostalih dokaza o njenom imovnom stanju koje izdaje nadležni organ.

Oslobađanje od plaćanja troškova odnosi se na oslobađanje od taksa i drugih izdataka organa koji vodi postupak.

Strani državljeni oslobođe se od plaćanja troškova samo pod uslovom uzajamnosti. U slučaju sumnje o postojanju uzajamnosti, objašnjenje daje republički organ nadležan za poslove uprave.

Član 109.

Organ može u toku postupka ukinuti zaključak o oslobađanju od plaćanja troškova ako utvrdi da više ne postoje razlozi zbog kojih je stranka bila oslobođena od plaćanja troškova.

Član 110.

Protiv zaključka kojim se odbija zahtev stranke za oslobađanje od plaćanja troškova, kao i protiv zaključka iz člana 109. stranka može izjaviti posebnu žalbu.

DRUGI DEO**PRVOSTEPENI POSTUPAK****G l a v a X****POKRETANJE POSTUPKA I ZAHTEVI STRANAKA****1. Pokretanje postupka****Član 111.**

Postupak pokreće nadležni organ po službenoj dužnosti povodom zahteva stranke.

Član 112.

Nadležni organ će pokrenuti postupak po službenoj dužnosti kad to određuje zakon ili drugi propis i kad utvrdi ili sazna da, s

Izmjene i dopune:

obzirom na postojeće činjenično stanje, treba pokrenuti postupak radi zaštite javnog interesa.

Pri pokretanju postupka po službenoj dužnosti nadležni organ uzima u obzir i eventualne predstavke građana, organizacija i organa.

Član 113.

Postupak je pokrenut čim organ izvrši ma koju radnju radi vođenja postupka.

Ako organ povodom zahteva stranke utvrdi da nema uslova za pokretanje postupka, doneće zaključak o odbacivanju zahteva stranke. Protiv tog zaključka dozvoljena je posebna žalba.

Član 114.

U upravnim stvarima u kojima je po zakonu ili po prirodi stvari za pokretanje i vođenje postupka potreban zahtev stranke, nadležni organ može pokrenuti i voditi postupak samo ako takav zahtev postoji.

2. Spajanje upravnih stvari u jedan postupak**Član 115.**

Ako se prava ili obaveze stranaka zasnivaju na istom ili sličnom činjeničnom stanju i istom pravnom osnovu, i ako je organ u pogledu svih predmeta stvarno nadležan može se pokrenuti i voditi jedan postupak i onda kad je reč o pravima i obavezama više stranaka.

Pod istim uslovima jedna ili više stranaka mogu u jednom postupku ostvarivati i više različitih zahteva.

O vodenju jednog postupka u slučajevima iz st. 1. i 2. organ će doneti zaključak. Protiv tog zaključka se može izjaviti posebna žalba.

Član 116.

Organ može javnim saopštenjem pokrenuti postupak prema većem broju lica koja mu nisu poznata ili se ne mogu odrediti, a koja u postupku mogu imati položaj stranke, ako je reč o bitno istom zahtevu prema svima njima.

Član 117.

Kad se u smislu člana 115. ovog zakona vodi jedan postupak ili kad je postupak pokrenut javnim saopštenjem u smislu člana 116., svaka stranka istupa u postupku samostalno.

Ukoliko se u postupku iz stava 1. ovog člana preduzimaju određene mjere prema strankama, mora se odrediti koja se od tih mera odnosi na koju od stranaka, osim ako se radi o strankama koje u postupku zajednički učestvuju sa istovetnim zahtevima ili ako zakonom nije drukčije propisano.

3. Izmena zahteva**Član 118.**

Nakon pokretanja postupka, stranka može do donošenja prvostepenog rešenja proširiti zahtev ili umesto ranijeg zahteva postaviti drugi, bez obzira na to da li se prošireni ili izmenjeni zahtev zasniva na istom pravnom osnovu, pod uslovom da se takav zahtev zasniva na bitno istom činjeničnom stanju.

Ako organ ne dozvoli proširenje ili izmenu zahteva, doneće o tome zaključak. Protiv tog zaključka dopuštena je posebna žalba.

4. Odustanak od zahteva**Član 119.**

Stranka može odustati od svog zahteva u toku celog postupka.

Kad je postupak pokrenut povodom zahteva stranke, a stranka odustane od tog zahteva, organ će doneti zaključak kojim se postupak obustavlja. O tome će biti obaveštena protivna stranka, ako je imala.

Ako je dalje vođenje postupka potrebno u javnom interesu ili kad to zahteva protivna stranka, organ će produžiti vođenje postupka.

Kad je postupak pokrenut po službenoj dužnosti organ može obustaviti postupak. Ako je postupak u istoj upravnoj stvari mogao biti pokrenut po zahtevu stranke, postupak će se nastaviti ako stranka to zahteva.

Protiv zaključka kojim se postupak obustavlja dopuštena je posebna žalba.

Član 120.

Stranka odustaje od svog zahteva podneskom ili izjavom koju daje na zapisnik organu koji vodi postupak. Stranka može opozvati svoj odustanak od zahteva, sve dok organ ne doneše zaključak o obustavljanju postupka i ne dostavi ga stranci.

Pojedina radnja ili propuštanje stranke može se smatrati odustankom od zahteva samo kad je to zakonom određeno.

Ako je stranka odustala od zahteva posle donošenja prvostepenog rešenja, a pre isteka roka za žalbu zaključkom o obustavljanju postupka poništava se prvostepeno rešenje ako je njime zahtev stranke bio u celini ili delimično pozitivno rešen. Ako je stranka odustala od zahteva posle izjavljene žalbe, a pre nego što joj je dostavljeno rešenje doneseno povodom žalbe, zaključkom o obustavljanju postupka poništava se prvostepeno rešenje kojim je zahtev stranke bio usvojen bilo u celini ili delimično, ako je stranka u celini ili delimično, odustala od svog zahteva.

Član 121.

Stranka koja je odustala od zahteva dužna je da snosi troškove koji su nastali do obustavljanja postupka, osim ako posebnim propisima nije drukčije određeno.

5. Poravnjanje**Član 122.**

Ako u postupku učestvuju dve ili više stranaka sa suprotnim zahtevima, službeno lice nastojaće u toku celog postupka da se stranke poravnaju, potpuno ili u pojedinim pitanjima.

Poravnjanje mora biti uvek jasno i određeno, i ne sme biti na štetu javnog interesa, javnog morala ili pravnog interesa trećih lica. Službeno lice mora na to paziti po službenoj dužnosti. Ako se utvrди da bi poravnjanje bilo na štetu javnog interesa, javnog morala ili pravnog interesa trećih lica, organ koji vodi postupak neće prihvati da se zaključi poravnjanje, i o tome će doneti zaključak.

Poravnjanje se upisuje u zapisnik. Poravnjanje je zaključeno kad stranke, posle pročitanog zapisnika o poravnjanju potpišu zapisnik. Overen prepis zapisnika predaje se strankama ako ga traže.

Poravnjanje ima snagu izvršnog rešenja donesenog u postupku (izvršna isprava).

Organ pred kojim je zaključeno poravnjanje doneće zaključak kojim će postupak obustaviti u celini ili delimično.

Protiv zaključka o obustavljanju, odnosno nastavljanju postupka dopuštena je posebna žalba.

G l a v a XI**POSTUPAK DO DONOŠENJA REŠENJA****A. OPŠTA NAČELA****1. Zajedničke odredbe****Član 123.**

Pre donošenja rešenja utvrđuju se sve odlučne činjenice i okolnosti koje su od značaja za donošenje rešenja i strankama omogućuju da ostvare i zaštite svoja prava i pravne interese.

Činjenice i okolnosti iz stava 1. ovog člana utvrđuju se u skraćenom postupku (član 129.) ili u posebnom ispitnom postupku (član 130.).

Član 124.

Službeno lice može u toku postupka upotpunjavati činjenično stanje i izvoditi dokaze radi utvrđivanja i onih činjenica koje u postupku nisu bile iznete ili nisu bile utvrđene.

Službeno lice odrediće po službenoj dužnosti izvođenje svakog dokaza ako oceni da je to potrebno radi razrešenja stvari.

Službeno lice pribaviće po službenoj dužnosti podatke o činjenicama o kojima se vodi službena evidencija.

Član 125.

Činjenično stanje na kom zasniva zahtev stranka je dužna da iznese tačno, potpuno i određeno.

Ako se radi o činjenicama koje su opštepozнатe, stranka je dužna da za svoje navode predloži dokaze i da ih po mogućnosti podnese. Ako stranka tako ne postupi, službeno lice pozvaće je da to učini. Od stranice se neće tražiti da podnese dokaze, koje brže i lakše može pribaviti organ, niti da podnese javne isprave koje organi nisu dužni izdavati po članu 160. ovog zakona.

Ao stranka nije u naknadno određenom roku predložila, odnosno podnela dokaze, organ će zaključkom odbaciti zahtev. Protiv tog zaključka dopuštena je posebna žalba.

Član 126.

Stranka daje izjavu, po pravilu, usmeno, a može je dati i pismeno.

Kad se radi o složenoj upravnoj stvari ili kad su potrebna određena stručna objašnjenja, službeno lice može naložiti stranci da podnese pismenu izjavu, u ostavljenom roku. U takvom slučaju i stranka ima pravo da traži da joj se dopusti davanje pismene izjave.

Ako je stranci naloženo ili dopušteno da podnese pismenu izjavu, ne može joj se usled toga oduzeti pravo da svoju izjavu da i usmeno.

Član 127.

Ako se u postupku pojavi lice koje do tada nije učestvovalo u postupku kao stranka, pa zahteva da učestvuje u postupku kao stranka, službeno lice će ispitati njegovo pravo da bude stranka i o tome će doneti zaključak. Protiv zaključka kojim se ne priznaje to pravo dopuštena je posebna žalba.

Član 128.

Službeno lice je dužno da upozori stranku na njena prava u postupku i da joj ukazuje na pravne posledice njenih radnji ili propuštanja u postupku.

2. Skraćeni postupak

Član 129.

Organ može po skraćenom postupku rešiti stvar:

- 1) ako je stranka u svom zahtevu navela činjenice ili podnela dokaze na osnovu kojih se može utvrditi stanje stvari, ili ako se to stanje može utvrditi na osnovu opštepoznatih činjenica ili činjenica koje su organu poznate;
- 2) ako se stanje stvari može utvrditi na osnovu službenih podataka kojima organ raspolaže, a nije potrebno posebno saslušanje stranke radi zaštite njenih prava, odnosno pravnih interesa;
- 3) ako je propisom predviđeno da se upravna stvar može rešiti na podlozi činjenica ili okolnosti koje nisu potpuno utvrđene ili se dokazima samo posredno utvrđuju, pa su činjenice ili okolnosti učinjene verovatnim, a iz svih okolnosti proizilazi da se zahtevu stranke ima udovoljiti;
- 4) ako se radi o preduzimanju hitnih mera u javnom interesu koje se ne mogu odlagati, a činjenice na kojima rešenje treba da bude zasnovano su utvrđene ili bar učinjene verovatnim.

3. Poseban ispitni postupak

Član 130.

Poseban ispitni postupak se sprovodi kad je to potrebno radi utvrđivanja činjenica i okolnosti koje su značajne za rešavanje stvari ili radi davanja strankama mogućnosti da ostvare i zaštite svoja prava i pravne interese.

Tok ispitnog postupka određuje, prema okolnostima pojedinog slučaja službeno lice, u skladu sa odredbama ovog zakona i drugih propisa koji se odnose na upravnu stvar o kojoj se radi.

U granicama iz stava 1. i 2. ovog člana službeno lice: određuje koje radnje u postupku treba izvršiti i izdaje naredenja za njihovo izvršenje, određuje red kojim će se pojedine radnje izvršiti i rokove u kojima će se izvršiti ako nisu propisani zakonom, određuje usmene raspravu i saslušanja, kao i sve što je potrebno za njihovo održavanje, odlučuje koji će se dokazi izvesti, kojim dokaznim sredstvima, te o svim predlozima i izjavama.

Službeno lice odlučuje da 1. će se raspravljanje i dokazivanje vršiti odvojeno o pojedinim pitanjima ili zajedno za sva pitanja.

Član 131.

Stranka ima pravo da učestvuje u ispitnom postupku, da daje potrebne podatke i brani svoja prava i pravne interese.

Stranka ima pravo da iznosi činjenice koje mogu biti od uticaja na rešenje stvari i da pobija tačnost navoda koji se ne slažu sa njenim navodima. Ona ima pravo da sve do donošenja rešenja dopunjue i objašnjava svoje navode, a ako to čini posle održane usmene rasprave, dužna je da obrazloži zbog čega to nije učinila na raspravi.

Službeno lice dužno je da pruži mogućnost stranci da se izjasni o svim okolnostima i činjenicama koje su iznesene u ispitnom postupku, o predlozima i predloženim dokazima, da učestvjuju u izvođenju dokaza i da postavlja pitanja drugim strankama, svedocima i veštacima preko službenog lica, a sa njegovom edozvolom i neposredno, kao i da se upozna s rezultatom izvođenja dokaza i da se o tome izjasni. Organ neće doneti rešenje pre nego

što stranci pruži mogućnost da se izjasni o činjenicama i okolnostima na kojima treba da se zasniva rešenje, a o kojima stranci nije bila data mogućnost da se izjasni.

4. Prethodno pitanje

Član 132.

Ako organ naide na pitanje bez čijeg se rešenja ne može rešiti sama upravna stvar, a to pitanje čini samostalnu pravnu celinu za čije je rešavanje nadležan sud ili neki drugi organ (prethodno pitanje), on može pod uslovima iz ovog zakona sam raspraviti to pitanje ili postupak prekinuti dok nadležni organ to pitanje ne reši. O prekidu postupka donosi se zaključak, protiv kojeg je dopuštena posebna žalba.

Ako je organ koji vodi postupak sam rešio prethodno pitanje, rešenje takvog pitanja ima pravno dejstvo samo u upravnoj stvari u kojoj je to pitanje rešeno.

U pitanju postojanja krivičnog dela i krivične odgovornosti učinioца organ je vezan pravosnažnom presudom suda kojom se optuženi oglašava krivim.

Član 133.

Organ mora prekinuti postupak kad se prethodno pitanje odnosi na postojanje krivičnog dela, na postojanje braka, na utvrđivanje očinstva i materinstva ili kad je to zakonom određeno.

Kad se prethodno pitanje odnosi na krivično delo za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti, a nema mogućnosti za krivično gonjenje, organ koji vodi postupak raspraviće i to pitanje.

Član 134.

Ako se zbog prethodnog pitanja ne mora prekinuti postupak, organ koji vodi ovaj postupak može sam rešiti prethodno pitanje kao sastavni deo te upravne stvari.

Član 135.

Ako organ koji vodi postupak ne uzme prethodno pitanje u raspravljanje u smislu člana 134. a postupak za rešavanje prethodnog pitanja koji se može voditi samo po službenoj dužnosti još nije pokrenut, tražiće da nadležni organ pokrene postupak o tom pitanju.

U upravnoj stvari u kojoj se postupak za rešavanje prethodnog pitanja pokreće povodom zahteva stranke, organ može zaključkom naložiti jednoj od stranaka da u cilju rešavanja prethodnog pitanja traži od nadležnog organa pokretanje postupka, određujući joj rok u kojem je dužna da to učini, i da o podnesenom traženju podnese dokaz. Pri tom će organ koji vodi upravni postupak upozoriti stranku na posledice propuštanja. Rok za traženje pokretanja postupka za rešavanje prethodnog pitanja počinje teći od dana kad zaključak postane konačan.

Ako stranka iz stava 2. ovog člana ne podnese u određenom roku dokaz da je od nadležnog organa tražila pokretanje postupka po prethodnom pitanju, smatraće se da je odustala od zahteva, a organ koji vodi upravni postupak obustaviće postupak. Ako to nije učinila protivna stranka, organ će nastaviti postupak i sam raspraviti prethodno pitanje.

Protiv zaključka iz stava 2. ovog člana dopuštena je posebna žalba.

Član 136.

Postupak prekinut zbog rešavanja prethodnog pitanja pred nadležnim organom nastaviće se kad se konačno odluči o tom pitanju.

5. Usmena rasprava

Član 137.

Službeno lice određuje, po svojoj inicijativi ili po predlogu stranke, usmenu raspravu u svakom slučaju kad je to korisno za razrešenje stvari, a mora je odrediti:

- 1) u upravnim stvarima u kojima učestvuju dve ili više stranaka sa suprotnim interesima ili
- 2) kad se treba izvršiti uviđaj ili saslušanje svedoka ili veštaka.

Član 138.

Usmena rasprava je javna.

Službeno lice može isključiti javnost za celu usmenu raspravu ili samo za jedan deo po službenoj dužnosti ili na zahtev stranke, odnosno zainteresovanog lica:

- 1) ako to zahtevaju razlozi morala ili javne bezbednosti;
- 2) ako postoji ozbiljna i neposredna opasnost ometanja usmene rasprave;
- 3) ako treba da se raspravlja o odnosima u porodici;
- 4) ako treba da se raspravlja o okolnostima koje predstavljaju službenu, poslovnu, profesionalnu, naučnu ili umetničku tajnu.

O isključenju javnosti donosi se zaključak koji mora biti obrazložen i javno objavljen.

Član 139.

Isključenje javnosti ne odnosi se na stranke, njihove zastupnike, punomoćnike, predstavnike i stručne pomagače.

Službeno lice može dopustiti da usmenoj raspravi sa koje je javnost isključena prisustvuju pojedina službena lica i naučni radnici ako je to od interesa za njihovu službu, odnosno naučni rad. Službeno lice će upozoriti ta lica da su dužna da čuvaju kao tajnu ono što na raspravi saznaju.

Član 140.

Organ je dužan da preduzme sve što je potrebno da se usmena rasprava obavi bez odgovlačenja i po mogućnosti bez prekidanja i odlaganja.

Licima koja se pozivaju na usmenoj raspravi mora se ostaviti dovoljno vremena da se pripreme za raspravu i da dođu na vreme i bez vanrednih troškova. Pozvanim licima ostaviće se, najmanje osam dana od dana dostavljanja poziva do dana rasprave.

Član 141.

Kad je za raspravljanje na usmenoj raspravi potrebno upoznavanje sa planovima, spisima ili drugim predmetima, iste treba staviti na uvid pozvanim licima istovremeno sa određivanjem rasprave, a u pozivu za raspravu označiti vreme i mesto kad i gde se oni mogu razgledati.

Član 142.

Organ je dužan da javno objavi određivanje usmena rasprave kad postoji opasnost da se pojedinačni pozivi neće moći na vreme dostaviti, kad postoji verovatnoća da ima zainteresovanih lica koja se još nisu pojavila kao stranke, ili kad to nalažu drugi razlozi.

Javna objava usmene rasprave treba da sadrži sve podatke koji moraju biti navedeni u pojedinačnom pozivu, kao i poziv da na raspravu dove svako ko smatra da se upravna stvar tiče njegovih pravnih interesa. Ta se objava saopštava na način propisan u članu 63. ovog zakona.

Član 143.

Usmena rasprava održaće se, po pravilu u sedištu organa koji vodi postupak. Ako je potreban uviđaj u mestu izvan sedišta organa, usmena rasprava se može održati na mestu uviđaja. Organ može odrediti za usmenu raspravu i drugo mesto kad je to potrebno radi smanjenja troškova i zbog potpunijeg, bržeg ili jednostavnijeg raspravljanja upravne stvari.

Član 144.

Službeno lice je dužno da na početku usmene rasprave utvrdi koja su od pozvanih lica prisutna, a u pogledu odsutnih da proveri da li su im pozivi uredno dostavljeni.

Ako neka od stranaka koja još nije saslušana nije došla na raspravu, a nije utvrđeno da joj je poziv uredno dostavljen, službeno lice odložiće raspravu, osim ako je usmena rasprava na vreme javno objavljena.

Ako na raspravu ne dođe stranka po čijem je zahtjevu postupak pokrenut, iako je uredno pozvana, a iz celokupnog stanja stvari se može prepostaviti da je odustala od zahteva, organ će obustaviti postupak. Protiv tog zaključka dopuštena je posebna žalba. Ako se ne može prepostaviti da je stranka odustala od zahteva ili ako bi se postupak u javnom interesu morao nastaviti po službenoj dužnosti, službeno lice će, prema okolnostima slučaja, sprovesti raspravu bez tog lica, ili će je odložiti.

Ako stranka protiv koje je pokrenut postupak neopravdano izostane iako je uredno pozvana, službeno lice može sprovesti raspravu i bez nje, a može na njen trošak i odložiti usmenoj raspravu, ako je to potrebno radi pravilnog rešenja upravne stvari.

Član 145.

Ako prisutna stranka i pored upozorenja na posledice, ne stavi u toku rasprave primedbu na radnje koje se na raspravi preduzimaju, smatraće se da nema primedbi. Ako ta stranka kasnije stavi primedbu na radnje preduzete na raspravi, organ će cenniti i tu primedbu, ako ona može imati uticaju na rešavanje stvari, i ako nije data posle rasprave s ciljem odgovlačenja postupka.

Ako strankakoja je pozvana javnim saopštenjem nije došla na raspravu, a primedbe na radnje preduzete na raspravi stavi posle rasprave, ove će se primedbe uzeti u obzir pod uslovim iz stava 1. ovog člana.

Član 146.

Na usmenoj raspravi treba se raspraviti i utvrditi ono što je predmet ispitnog postupka.

Ako se predmet nemože raspraviti na jednoj raspravi, službeno lice će prekinuti raspravu i zakazati što pre njen nastavak. Za taj nastavak službeno lice će preduzeti sve mere koje su propisane za određivanje rasprave, a prisutnim licima može usmeno saopštiti te mere, kao i vreme i mesto nastavka rasprave. Prilikom nastavka rasprave službeno lice izneće u glavnim crtama tok dotadašnje rasprave.

Za izvođenje pismenih dokaza koji su naknadno podneseni ne mora se ponovo određivati rasprava, ali će se stranci dati mogućnost da se o tim dokazima izjasni.

B. DOKAZIVANJE**1. Opšte odredbe****Član 147.**

Činjenice na podlozi kojih se donosi rešenje (odlučne činjenice) utvrđuju se dokazima.

Kao dokazno sredstvo upotrebiće se sve što je podesno za utvrđivanje stanja stvari i što odgovara pojedinom slučaju, kao što su isprave, odnosno mikrofilmska kopija ili reprodukcija te kopije, iskazi svjedoka, izjave stranke, nalazi i mišljenje veštaka, uvidaji i dr.

Član 148.

O tome da li neku činjenicu treba utvrđivati ili ne, odlučuje službeno lice, prema tome da li ta činjenica može imati uticaja na rešavanje upravne stvari. Dokazi se, po pravilu, izvode pošto se utvrdi šta je u pogledu činjenica sporno ili šta treba dokazivati.

Ne treba dokazivati činjenice koje su opštepoznate.

Ne treba dokazivati ni činjenice čije postojanje zakon pretpostavlja, ali je dopušteno dokazivanje nepostojanja tih činjenica, ako zakonom nije drukčije određeno.

Član 149.

Ako je dokazivanje pred organom koji vodi postupak neizvodljivo, povezano snesrazmernim troškovima ili velikim gubitkom vremena, dokazivanje se može izvoditi pred zamoljenim organom.

Član 150.

Kad je propisom predviđeno da se stvar može rešitina podlozi činjenica ili okolnosti koje nisu potpuno utvrđene ili se dokazima samo posredno utvrđuju (činjenice i okolnosti koje su učinjene verovatnim), izvođenje dokaza u tom cilju nije vezano za odredbe ovog zakona o izvođenju dokaza.

Član 151.

Ako organu koji rešava u upravnoj stvari nije poznato pravo koje važi u stranoj državi, može se o tome obavestiti kod republičkog organa uprave.

Organ koji rešava u upravnoj stvari može od stranke zatražiti da podnesene javne ispravu koju je izdao nadležni inostrani organ kojom se potvrđuje koje pravo važi u toj državi. Dopušteno je suprotno dokazivanje od onog što je sadržano u toj ispravi, ako međunarodnim ugovorom nije drukčije predviđeno.

2. Isprave**Član 152.**

Isprava koju je u propisanom obliku izdao organ, odnosno preduzeće, ustanova ili organizacija na osnovu javnog ovlašćenja (javna isprava), dokazuje ono što se u njoj potvrđuje. Ta isprava može biti prilagodena elektronskoj obradi podataka.

U postupku dokazivanja, mikrofilmska kopija isprave, odnosno reprodukcija te kopije izjednačava se sa ispravom iz stava 1. ovog člana ako je tu mikrofilmsku kopiju, odnosno reprodukciju te kopije, izdao organ, preduzeće, ustanova ili organizacija u vršenju javnih ovlašćenja.

Dopušteno je dokazivati da su u ispravi iz stava 1. ovog člana činjenice neistinito potvrđene ili da su te isprave neistinito sastavljene.

Dopušteno je dokazivati da mikrofilmska kopija, odnosno reprodukcija te kopije nije verna originalu.

Član 153.

Ako je na ispravi nešto precrtano, ostrugano, izbrisano ili umetnuto, ili ako na ispravi postoje kakvi drugi spoljni nedostaci, službeno lice će oceniti prema svim okolnostima da li je time i u kojoj meri umanjena dokazna vrednost isprave, ili je isprava izgubila dokaznu vrednost za rešavanje u upravnoj stvari.

Član 154.

Isprave koje služe kao dokaz podnose stranke ili ih pribavlja organ. Stranka podnosi ispravu u originalu, mikrofilmskoj kopiji isprave ili u reprodukciji te kopije ili u overenom prepisu, a može je podneti i u običnom prepisu. Kad stranka podnese ispravu u overenom prepisu službeno lice može tražiti da stranka pokaže originalnu ispravu, a kad podnese ispravu u običnom prepisu, službeno lice će utvrditi da li je taj prepis veran originalu. Mikrofilmska kopija isprave ili reprodukcija te kopije koju je izdao organ, preduzeće, ustanova ili organizacija u vršenju javnih ovlašćenja ima dokaznu vrednost javne isprave, iz člana 152. stav 1. ovog zakona.

Ako je organ koji je za to bio nadležan neke činjenice ili okolnosti već utvrdio ili su one dokazane u javnoj ispravi (kao lična karta, izvod iz matične knjige rođenih i dr.), organ koji vodi postupak učeće te činjenice i okolnosti kao dokazane. Kad je u pitanju sticanje ili gubljenje prava, a postoji verovatnoća da su se te činjenice i okolnosti naknadno izmenile, ili ih na osnovu posebnih propisa treba utvrđivati, službeno lice će tražiti da stranka podnese dokaze o tim činjenicama i okolnostima, ili će ih organ sam pribaviti.

Član 155.

Službeno lice može naložiti stranci da podnese ispravu na koju se poziva, ako raspolaže istom ili je može pribaviti.

Ako se isprava nalazi kod suprotne stranke, a ona neće dobrovoljno da je podnese ili pokaže, službeno lice će pozvati tu stranku da podnese ili pokaže ispravu na raspravi, da bi se druge stranke o njoj mogle izjasnitи.

Ako stranka kojoj je naloženo da podnese, odnosno pokaže ispravu ne postupi po pozivu, organ će ceniti, s obzirom na sve okolnosti slučaja, od kakvog je to uticaja za rešavanje upravne stvari. U takvom slučaju organ može toj stranci izreći novčanu kaznu za povredu procesne discipline u iznosu **do 100 KM**, a tu kaznu može ponovo izreći u istom iznosu, odnosno sve dok stranka ne pristane da podnese, odnosno pokaže ispravu. Protiv zaključka kojim je izrečena novčana kazna stranka može izjaviti posebnu žalbu, koja ne zadržava izvršenje tog zaključka.

Član 156.

Ako se isprava koju treba upotrebiti kao dokaz u postupku nalazi kod organa, preduzeća, ustanove ili organizacije koja ima javno ovlašćenje za rešavanje u upravnim stvarima, a stranka koja se pozvala na tu ispravu nije uspela da je pribavi, organ će pribaviti istu po službenoj dužnosti.

Član 157.

Ako se isprava nalazi kod trećeg lica, koje neće da je pokaže, organ će doneti zaključak kojim će naložiti tom licu da pokaže ispravu na raspravi, da bi se strane mogle o njoj izjasniti.

Treće lice može uskratiti pokazivanje isprave iz razloga iz kojih svedok može uskratiti svedočenje.

Protiv trećeg lica koji bez opravdanog razloga odbije da pokaže ispravu postupiće se kao protiv svedoka koji odbija da svedoči.

Protiv zaključka kojim se naređuje pokazivanje isprave, kao i protiv zaključka o kazni zbog nepokazivanja isprave, treće lice ima pravo žalbe, koja odlaže izvršenje zaključka.

Stranka koja se poziva na ispravu koja se nalazi kod trećeg lica dužna je naknaditi troškove koje je to lice imalo u vezi sa pokazivanjem isprave.

Član 158.

Isprave koje su izdali inostrani organi, a koje u državi u kojoj su izdate važe kao javne isprave, imaju, pod uslovima uzajamnosti, istu dokaznu snagu kao i domaće javne isprave, ako su propisno overene.

Uverenje**Član 159.**

Organ izdaju uverenja, odnosno druge isprave (certifikate, potvrde i dr.) o činjenicama o kojima vode službenu evidenciju.

Uverenja i druge isprave o činjenicama o kojima se vodi službena evidencija moraju se izdavati saglasno podacima iz službene evidencije. Takva uverenja, odnosno druge isprave imaju značaj javne isprave.

Uverenje i druge isprave o činjenicama o kojima se vodi službena evidencija izdaju se stranci na usmeni zahtev, po pravilu istog dana kad je stranka zatražila izdavanje uverenja, odnosno druge isprave, a najkasnije u roku od osam dana, ako propisom kojim je ustanovljena službena evidencija nije drukčije određeno.

Ako organ odbije zahtev za izdavanje uverenja, odnosno druge isprave dužan je da o tome doneše posebno rešenje. Ako u roku od osam dana od dana podnošenja zahteva ne izda uverenje, odnosno drugu ispravu, niti doneše rešenje o odbijanju zahteva, stranka može izjaviti žalbu kao da je zahtev odbijen.

Ako stranka, na osnovu dokaza kojima raspolaže, smatra da joj uverenje, odnosno druga isprava nije izdata u skladu sa podacima iz službene evidencije, može zahtevati izmenu ili izdavanje novog uverenja, odnosno nove isprave.

Ako u roku od osam dana od dana podnošenja zahteva za izmenu ili izdavanje novog uverenja, odnosno nove isprave, organ ne postupi po zahtevu stranke, stranka može izjaviti žalbu kao da je njen zahtev odbijen.

Član 160.

Organ izdaju uverenja, odnosno druge isprave i o činjenicama o kojima ne vode službenu evidenciju ako je to određeno zakonom ili drugim propisom. U tom slučaju činjenice se utvrđuju u postupku propisanim ovim zakonom.

Uverenje, odnosno druga isprava izdata na način predviđen stavom 1. ovog člana ne obavezuje organ kojem je podnesena kao dokaz i koji treba da rešava o upravnoj stvari. Taj organ može ponovo utvrditi činjenice navedene u uverenju, odnosno drugoj ispravi.

Uverenje, odnosno druga isprava se stranci izdaje u roku od 15 dana od dana podnošenja zahteva, a ako se tako ne postupi, smatraće se da je zahtev stranke odbijen.

3. Svedoci**Član 161.**

Svedok može biti svako lice koje je sposobno da opazi činjenicu o kojoj treba da svedoči i koje je u stanju da to svoje opažanje saopštiti.

Lice koje u postupku učestvuje u svojstvu službenog lica ne može biti svedok.

Član 162.

Svako lice koje se kao svedok poziva dužno je da se odazove pozivu, a i da svedoči ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Član 163.

Ne može se ispitati kao svedok lice koje bi svojim iskazom povredilo dužnost čuvanja službene, profesionalne, naučne i umetničke tajne, dok ga nadležni organ ne osloboди te dužnosti.

Član 164.

Svedok može uskratiti svedočenje:

1) ako bi odgovorom na pojedina pitanja izložio teškoj sramoti, znatnoj materijalnoj šteti ili krivičnom gonjenju njega, njegovog srodnika po krv u pravoj liniji, a u pobočnoj liniji do trećeg stepena zaključno, njegovog bračnog druga ili srodnika po tazbini, do drugog stepena zaključno i onda kad je brak prestao, kao i njegovog staraoca ili staranika, usvojioca ili usvojenika;

2) ako bi odgovorom na pojedina pitanja povredio obavezu, odnosno pravo da čuva poslovnu, profesionalnu, naučnu ili umetničku tajnu;

3) o onome što je stranka poverila svedoku kao svom punomoćniku;

4) o onome o čemu se stranka ili drugo lice ispovedilo svedoku kao verskom ispovedniku.

Svedok se može oslobođiti dužnosti svedočenja i o pojedinim drugim pitanjima kad iznese važne razloge za to. Ako je potrebno, on treba te razloge da učini verovatnim.

Svedok ne može zbog opasnosti od imovinske štete uskratiti svedočenje o pravnim poslovima pri kojima je bio prisutan kao svedok, zapisničar ili posrednik, o radnjama koje je u vezi sa spornim odnosom preuzeo kao pravni prethodnik ili zastupnik jedne od stranaka, kao i o svakoj onoj radnji o kojoj je na osnovu posebnih propisa dužan podeti prijavu ili dati izjavu.

Član 165.

Svedoce se saslušavaju pojedinačno bez prisustva svedoka koji će se kasnije saslušati.

Saslušani svedok ne sme se udaljiti bez dozvole službenog lica.

Službeno lice može već saslušanog svedoka ponovo saslušati a svedoke čiji se iskazi ne slažu ože suočiti.

Lice koje zbog bolesti ili telesne nesposobnosti ne može doći po pozivu ispitaće se u svom stanu.

Član 166.

Svedok će se prethodno upozoriti da je dužan govoriti istinu, da ne sme ništa prečutati i da može na svoj iskaz biti zaklet, pa će mu se predložiti i posledice davanja lažnog iskaza.

Od svedoka će se zatim uzeti opšti lični podaci sledećim redom: ime i prezime, zanimanje, prebivalište, odnosno boravište, mesto podjenja, godine života i bračno stanje. Ako je potrebno svedok će biti ispitani i o okolnostima koje se tiču njegove verodostojnosti kao svedoka u predmetu o kom se radi, a naročito o njegovim odnosima prema strankama.

Službeno lice će poučiti svedoka na koja pitanja može uskratiti svedočenje.

Posle toga svedoku će se postavljati pitanja o samom predmetu i pozvaće se da iznese sve što mu je o tome poznato.

Nije dopušteno postavljati takva pitanja koja ukazuju na to kako bi trebalo odgovoriti.

Svedok će se uvek upitati od kuda mu je poznato ono što svedoči.

Član 167.

Ako svedok ne zna jezik na kom se vodi postupak, ispitaće se preko prevodioca.

Ako je svedok gluv, pitanja će mu se postavljati pismeno, a ako je nem pozvaće se da pismeno odgovara. Ako se ispitivanje ne može izvršiti na ovaj način, pozvaće se kao tumač lice koje se sa svedokom može sporazumeti.

Član 168.

Pošto sasluša svedoka, službeno lice može odlučiti da svedok položi zakletvu na svoj iskaz. Neće se zaklinjati svedok koji je maloletan ili koji ne može dovoljno da shvati značaj zakletve.

Zakletva se polaže usmeno izgovaranjem ovih reči: "Zaklinjem se da sam o svemu o čemu sam ovde pitan govorio istinu i da ništa što o ovoj stvari znam nisam prečutao".

nemici svedoci koji znaju čitati i pisati zaklinju se na taj način što potpisuju tekst zakletve, a gluvi svedoci će pročitati tekst zakletve. Ako nemici ili gluvi svedoci ne znaju čitati ni pisati zakleće se preko tumača.

Član 169.

Ako svedok koji je uredno pozvan ne dođe, a izostanak ne opravlja, ili se bez odobrenja ili opravdanog razloga udalji s mesta gde treba da bude saslušan, organ može i narediti da se prinudno doveđe i da snosi troškove dovođenja, a može ga kazniti novčano **do 50 KM.**

Ako svedok dode, a bez opravdanog razloga odbije da svedoči i ako je upozoren na posledice odbijanja, može biti kažnjiven novčano **do 50 KM.**, a ako i poslije toga odbije da svedoči, može se ponovo kazniti **do 50 KM.** Zaključak o izricanju novčane kazne donosi službeno lice u saglasnosti sa službenim licem ovlašćenim za rešavanje u upravnoj stvari, a kod zamoljenog organa u saglasnosti sa starešinom tog organa, odnosno sa službenim licem ovlašćenim za rešavanje u sličnim upravnim stvarima.

Ako svedok naknadno opravlja svoj izostanak, službeno lice poništice zaključak o kazni ili troškovima. Ako svedok naknadno pristane da svedoči, službeno lice može poništiti zaključak o kazni.

Službeno lice može odlučiti da svedok naknadi troškove koje je prouzrokovao svojim izostankom ili odbijanjem da svedoči.

Protiv zaključka o troškovima ili o novčanoj kazni donesenog na osnovu ovog člana, dopuštena je posebna žalba.

4. Izjava stranke

Član 170.

Ako za utvrđivanje odredene činjenice ne postoji neposredan dokaz, ili se takva činjenica ne može utvrditi na osnovu drugih dokaza, za utvrđivanje te činjenice može se kao dokaz uzeti usmeno data izjava stranke. Izjava stranke se može uzeti kao dokaz u upravnim stvarima malog značaja ako bi određenu činjenicu trebalo utvrđivati saslušanjem svedoka koji živi u mestu udaljenom od sedišta organa, ili ako bi usled pribavljanja drugih dokaza, bilo otežano ostvarivanje prava stranke.

Zakonom se može propisati da se i u slučajevima, osim onih iz stava 1. ovog člana, određene činjenice mogu dokazivati izjavom stranke.

Verodostojnost izjave ove stranke ceni se po načelu propisanom u članu 9. ovog zakona.

Pre uzimanja izjave stranke službeno lice dužno je upozoriti stranku na krivičnu i materijalnu odgovornost za davanje lažne izjave.

5. Veštaci

Član 171.

Kad je za utvrđivanje ili ocenu neke činjenice važne za rešavanje upravne stvari potrebno stručno znanje kojim ne raspolaže službeno lice, izvešće se dokaz veštačenjem.

Član 172.

Ako bi dokazivanje veštačenjem bilo nesrazmerno skupo prema značaju ili vrednosti predmeta, upravna stvar će se rešiti na osnovu drugih dokaznih sredstava.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, veštačenje će se izvršiti ako stranka to zahteva i pristane da snosi troškove.

Član 173.

Radi izvođenja dokaza veštačenjem, službeno lice određuje, po službenoj dužnosti ili na predlog stranke, a kad oceni da će veštačenje biti složeno može odrediti dva i više veštaka.

Za veštaka će se odrediti lice koje je stručno, i koje ima posebno ovlašćenje za davanje nalaza, ocene i mišljenja o pitanjima odgovarajuće struke.

Ovlašćenje iz stava 2. ovog člana daje Ministarstvo uprave i lokalne samouprave.

Stranka će se, po pravilu, prethodno saslušati o ličnosti veštaka.

Za veštaka se ne može odrediti lice koje ne može biti svedok.

Član 174.

Veštak se može oslobođiti dužnosti veštačenja iz opravdanih razloga, kao što su preopterećenost veštačenjima, drugim poslovima i slično.

Oslobodenje od dužnosti veštačenja može tražiti i starešina, direktor preduzeća ili rukovodilac drugog pravnog lica, preduzetnik ili drugo fizičko lice, gde je veštak zaposlen.

Član 175.

Veštak može uskratiti veštačenje iz istih razloga iz kojih svedok može uskratiti svedočenje.

Veštak može biti oslobođen dužnosti veštačenja i kad je na osnovu posebnih propisa oslobođen te dužnosti.

Član 176.

U pogledu izuzeća veštaka shodno se primenjuju odredbe o izuzeću službenih lica.

Stranka može tražiti izuzeće veštaka ukoliko učini verovatnim okolnosti koje dovode u pitanje njegovo stručno znanje.

O izuzeću veštaka odlučuje službeno lice zaključkom.

Član 177.

Pre početka veštačenja veštaka treba upozoriti da je dužan da predmet veštačenja brižljivo razmotri i u svom nalazu tačno navede što je zapazio i našao, kao i da svoje obrazloženo mišljenje iznese nepristrasno i u skladu sa pravilima struke.

Službeno lice pokazaće veštaku predmete koje veštak treba da razmotri.

Kad veštak izloži svoj nalaz i mišljenje, službeno lice i stranke mogu mu postavljati pitanja i tražiti objašnjenja u pogledu datog nalaza i mišljenja.

U pogledu saslušanja veštaka shodno će se primenjivati odredbe člana 166. ovog zakona.

Veštak ne polaže zakletvu.

Član 178.

Veštaku se može naložiti da izvrši veštačenje i izvan usmene rasprave. U tom slučaju se može tražiti da veštak na usmenoj raspravi obrazloži svoj pismeni nalaz i mišljenje.

Ako je postavljeno više veštaka, oni mogu svoj nalaz i mišljenje dati zajednički. Ako se ne slažu, svaki će od njih odvojeno izložiti svoj nalaz i mišljenje.

Član 179.

Ako nalaz i mišljenje veštaka nisu jasni ili potpuni, ili ako se nalazi i mišljenje veštaka bitno razlikuju, ili ako mišljenje nije dovoljno obrazloženo, ili se pojavi osnovana sumnja u tačnost datog mišljenja, a ti se nedostaci ne mogu otkloniti ni ponovnim saslušanjem veštaka, ponovice se veštačenje sa istim ili drugim veštacima, a može se zatražiti i mišljenje od koje naučne ili stručne ustanove.

Mišljenje od naučne ili stručne ustanove se može tražiti i onda kad se zbog složenosti slučaja ili zbog potrebe vršenja analize može opravdano prepostaviti da će se na taj način doći do tačnjeg nalaza i mišljenja.

Član 180.

Ako veštak koji je uredno pozvan ne dode a izostanak ne opravda, ili dode a odbije da veštaci, ili kad u ostavljenom roku ne podnese svoj pismeni nalaz i mišljenje može se kazniti novčano **do 100 KM**.

Ako zbog neopravdanog izostanka veštaka, njegovog odbijanja da veštaci, ili propuštanja da podnese pismeni nalaz i mišljenje, nastanu troškovi u postupku, može se odrediti da te troškove snosi veštak.

Zaključak o novčanoj kazni ili o plaćanju troškova donosi službeno lice u saglasnosti sa službenim licem ovalašćenim za rešavanje u upravnoj stvari, a kod zamoljenog organa u saglasnosti sa starešinom tog organa, odnosno sa službenim licem ovlašćenim za rešavanje u sličnim upravnim stvarima.

Ako veštak naknadno opravda svoj izostanak, ili naknadno opravda što svoj pismeni nalaz i mišljenje nije podneo na vreme,

službeno lice će poništiti zaključak o novčanoj kazni ili o troškovima, a ako veštak naknadno pristane da veštaci, službeno lice može poništiti zaključak o novčanoj kazni.

Protiv zaključka o troškovima ili o novčanoj kazni donesenog na osnovu stava 1. ili 2. ovog člana dopuštena je posebna žalba.

6. Tumači i prevodioци**Član 181.**

Tumač je lice koje se određuje radi sporazumjevanja sa učesnikom u postupku koji je gluhi ili nem, a čije se saslušanje ne može izvršiti pismenim putem.

Ako u postupku učestvuje lice koje ne poznaje jezik na kojem se vodi postupak tom licu se određuje prevodilac.

Na tumače i prevodioce će se shodno primenjivati odredbe ovog zakona koje se odnose na veštace.

7. Uvidaj**Član 182.**

Uvidaj se vrši kad je za utvrđivanje činjenica ili okolnosti potrebno neposredno opažanje službenog lica.

Član 183.

Stranke imaju pravo da prisustvuju uvidaju. Službeno lice će odrediti koja će lica pored stranaka prisustvovati uvidaju.

Uvidaj se može izvršiti i uz učešće veštaka.

Član 184.

Uvidaj stvari koja se bez teškoće može doneti na mesto gde se postupak vodi izvršiće se na tom mestu, a inače na mestu gde se stvar nalazi.

Član 185.

Vlasnik ili držalač stvari, prostorija ili zemljišta koja se imaju razgledati, ili u kojima, odnosno na kojima se nalaze stvari za uvidaj, ili preko kojih je potrebno preći, dužan je dopustiti da se uvidaj izvrši.

Ako vlasnik ili držalač ne dopusti da se uvidaj izvrši, shodno će se primeniti odredbe ovog zakona o uskraćivanju svedočenja.

Prema vlasniku ili držaocu koji bez opravданog razloga ne dopusti da se uvidaj izvrši, mogu se primeniti iste mere koje se primenjuju prema svedoku koji odbije da svedoči.

Šteta nanesena prilikom uvidaja spada u troškove postupka i naknadiće se vlasniku ili držaocu o čemu organ donosi zaključak. Protiv tog zaključka dopuštena je posebna žalba. Protiv rešenja donesenog po žalbi ne može se voditi upravni spor, a nezadovoljna stranka može pokrenuti spor za naknadu štete pred nadležnim sudom.

Član 186.

Službeno lice koje rukovodi uvidajem paziće da uvidaj ne bude zloupotrebljen i da ne bude povredena ničija službena, profesionalna, naučna ili umetnička tajna.

8. Obezbeđenje dokaza**Član 187.**

Ako postoji opravdana bojazan da se neki dokaz neće moći kasnije izvesti ili da će njegovo izvođenje biti otežano, može se, radi obezbeđenja dokaza, u svakom stanju postupka, pa i pre nego što je postupak pokrenut, taj dokaz izvesti.

Obezbeđenje dokaza vrši se po službenoj dužnosti ili po predlogu stranke, odnosno lica koje ima pravni interes.

Član 188.

Za obezbeđenje dokaza u toku postupka nadležan je organ koji vodi postupak.

Za obezbeđenje dokaza pre pokretanja postupka nadležan je organ na čijem se području nalaze stvari koje treba razgledati, odnosno na čijem području borave lica koja treba saslušati.

Član 189.

O obezbeđenju dokaza donosi se zaključak.

Protiv zaključka kojim se odbija predlog za obezbeđenje dokaza dopuštena je posebna žalba, koja ne prekida postupak.

G l a v a XII

REŠENJE

1. Organ koji donosi rešenje

Član 190.

Na osnovu odlučnih činjenica utvrđenih u postupku, organ nadležan za rešavanje donosi rešenje u upravnoj stvari koja je predmet postupka.

Kad o upravnoj stvari rešava kolegijalni organ, rešenje donosi većinom glasova od ukupnog broja članova.

Član 191.

Kad je zakonom ili drugim propisom određeno da o upravnoj stvari rešavaju dva ili više organa, svaki od njih dužan je da reši o toj upravnoj stvari. Organi će se sporazumeti koji će od njih izdati rešenje, a u rešenju mora biti naveden akt drugog organa.

Član 192.

Kad je u zakonu ili drugom propisu određeno da rešenje donosi jedan organ uz prethodnu saglasnost drugog organa, rešenje se donosi pošto je drugi organ dao saglasnost. Organ koji donosi rešenje dužan je da u svom rešenju navede akt kojim je drugi organ dao ili odbio saglasnost, odnosno da navede da u propisanom roku drugi organ nije dao ni odbio saglasnost.

Kad je u zakonu ili drugom propisu određeno da rešenje donosi jedan organ u saglasnosti sa drugim organom, organ koji donosi rešenje sastavlja ga i dostavlja sa spisima predmeta na saglasnost drugom organu, koji može dati saglasnost potvrdom na samom rešenju ili posebnim aktom. U tom slučaju rešenje je donešeno kad je drugi organ dao saglasnost, a smatra se kao akt organa koji ga je doneo.

Odredba stava 2. ovog člana važi i za slučaj kad je u zakonu propisano da rešenje donosi jedan organ uz potvrdu ili odobrenje drugog organa.

Kad je zakonom ili drugim propisom određeno da je organ dužan da pre donošenja rešenja pribavi mišljenje drugog organa, rešenje se donosi po pribavljenom mišljenju.

Organ čija je saglasnost ili mišljenje potrebno za donošenje rešenja, dužan je saglasnost, odnosno mišljenje dati u roku od

meseč dana od dana kad mu je zatraženo, ako posebnim propisima nije određen drugi rok. Ako taj organ u tom roku ne obavesti organ koji donosi rešenje da daje ili odbija saglasnost smatraće se da je dao saglasnost, a ako ne da nikakvo mišljenje, nadležni organ može doneti rešenje i bez pribavljenog mišljenja, ako posebnim propisima nije drukčije određeno.

Član 193.

Ako službeno lice nije ovlašćeno da donese rešenje, dužno je da podnese nacrt rešenja organu koji donosi rešenje. Ovo službeno lice parafira rešenje.

2. Oblik i sastavni delovi rešenja

Član 194.

Rešenje se mora označiti. Izuzetno, posebnim propisima može se odrediti da se rešenju može dati i drugi naziv.

Rešenje se donosi pismeno, izuzetno, u slučajevima predviđenim ovim zakonom ili drugim propisima, rešenje se može doneti i usmeno.

Pismeno rešenje sadrži: naziv organa sa brojem i datumom rešenja, uvod, dispozitiv (izreku), obrazloženje, uputstvo o pravnom sredstvu, potpis službenog lica i pečat organa. U slučajevima predviđenim zakonom ili drugim propisom, rešenje ne mora sadržavati pojedine od ovih delova. Ako se rešenje obraduje mehanografski, umesto potpisa i pečata može da sadrži faksimil ovlašćenog lica.

Kad se rešenje saopšti usmeno, mora se izdati u pismenom obliku, osim ako je zakonom ili drugim propisom drukčije određeno. Pismeno izrađeno rešenje mora potpuno da odgovara rešenju koje je usmeno saopšteno.

Rešenje se mora dostaviti stranci u originalu ili u overenom prepisu.

Član 193.

Uvod rešenja sadrži: naziv organa koji donosi rešenje, propis o nadležnosti tog organa, ime stranke i njenog zakonskog zastupnika, predstavnika ili punomoćnika ako ga ima i kratko označenje predmeta postupka.

Ako je rešenje donešeno uz saglasnost, potvrdu, odobrenje ili po pribavljenom mišljenju drugog organa, to se treba navesti u uводу. Ako je upravnu stvar rešio kolegijalni organ, u uводу se označava dan sednice na kojoj je upravna stvar rešena.

Član 196.

Dispozitivom se rešava o predmetu postupka u celini i o svim zahtevima stranaka o kojima u toku postupka nije rešeno.

Dispozitiv mora biti kratak i određen, a kad je potrebno može se podeliti i na više tačaka.

Dispozitivom se može rešiti i o troškovima postupka ako ih je bilo, određujući njihov iznos, ko ih je dužan platiti, kome i u kom roku. Ako se u dispozitivu ne rešava o troškovima, naveće se da će se o tome doneti poseban zaključak.

Ako se rešenjem nalaže izvršenje kakve radnje, u dispozitivu će se odrediti rok u kome se ta radnja ima izvršiti.

Kad je propisano da žalba ne odlaže izvršenje rešenja, to mora biti navedeno u dispozitivu.

Član 197.

U jednostavnim upravnim stvarima u kojima učestvuju samo jedna stranka, kao i o jednostavnim upravnim stvarima u kojima u postupku učestvuju dve ili više stranaka ali ni jedna ne prigovara poistavljenom zahtjevu, a zahtev se usvaja, obrazloženje rešenja može sadržavati samo kratko izlaganje zahtjeva stranke i pozivanje na propise na osnovu kojih je upravna stvar rešena. U takvim stvarima rešenje se može izdati i na propisanom obrascu.

U ostalim upravnim stvarima obrazloženje rešenja sadrži: kratko izlaganje zahteva stranaka, utvrđeno činjenično stanje, prema potrebi i razloge koji su bili odlučujući pri oceni dokaza, razloge zbog kojih nije uvažen koji od zahteva stranaka, propise i razloge koji s obzirom na utvrđeno činjenično stanje upućuju na odluku koja je data u dispozitivu. Ako žalba ne odlaže izvršenje rešenja, obrazloženje sadrži pozivanje na propis koji to određuje. U obrazloženju rešenja moraju biti obrazloženi i oni zaključci protiv kojih nije dopuštena posebna žalba.

Kad je organ zakonom ili drugim propisom ovlašćen da rešava upravnu stvar po slobodnoj oceni, dužan je da u obrazloženju, pored razloga iz stava 2. ovog člana, navede taj propis i da izloži razloge kojima se pri donošenju rešenja rukovodio. Ti se razlozi ne moraju navesti kad je to u javnom interesu zakonom ili drugim propisom predviđeno.

Ako je zakonom ili drugim propisom predviđeno da se u rešenju donezenom po slobodnoj oceni ne moraju navesti razlozi kojima se organ rukovodio pri donošenju rešenja, u obrazloženju rešenja se navode podaci iz stava 2. ovog člana, propis kojim je organ ovlašćen da reši stvar po slobodnoj oceni i propis kojim je ovlašćen da ne mora navesti razloge kojima se pri donošenju rešenja rukovodio.

Član 198.

Uputstvom o pravnom sredstvu stranka se obaveštava da li protiv rešenja može izjaviti žalbu ili pokrenuti upravni spor ili drugi postupak pred sudom.

Kad se protiv rešenja može izjaviti žalba, u uputstvu se navodi kome se izjavljuje, a kome se, u kom roku i sa kolikom taksom predaje, kao i da se može izjaviti i na zapisnik.

Kad se protiv rešenja može pokrenuti upravni spor, u uputstvu se navodi kom se sudu tužba podnosi, i u kom roku sa kolikom taksom, a kad se može pokrenuti drugi postupak pred sudom, navodi se sud kome se može обратити i u kom roku.

Kad je u rešenju dato pogrešno uputstvo, stranka može postupiti po propisima ili po uputstvu. Stranka koja postupi po pogrešnom uputstvu, ne može zbog toga imati štetnih posledica.

Kad u rešenju nije dato nikakvo uputstvo ili je uputstvo nepotpuno, stranka može postupiti po propisima, a može u roku od osam dana tražiti od organa koji je rešenje doneo da dopuni rešenje. U tom slučaju rok za žalbu, odnosno tužbu teče od dana dostavljanja dopunjeno rešenja.

Kad je protiv rešenja moguće izjaviti žalbu, a stranka je pogrešno upućena da protiv tog rešenja nema mesta žalbi ili da se protiv njega može pokrenuti upravni spor, rok za žalbu teče od dana dostavljanja rešenja suda kojim je tužba odbačena kao nedopuštena, ako stranka nije već pre toga podnijela žalbu nadležnom organu.

Kad protiv rešenja nije moguće izjaviti žalbu, a stranka je pogrešno upućena da se protiv tog rešenja može čaliti, pa je izjavila žalbu i zbog toga propustila rok za pokretanje upravnog spora ovaj rok joj teče od dana dostavljanja rešenja kojim joj je žalba odbačena, ako stranka nije već pre toga pokrenula upravni spor.

Uputstvo o pravnom sredstvu, kao poseban sastavni deo rešenja, stavlja se posle obrazloženja.

Član 199.

Izmjene i dopune:

Rešenje potpisuje službeno lice koje ga donosi.

Rešenje koje je doneo kolegijalni organ potpisuje predsedavajući, ako drugim propisom nije drukčije određeno.

Kad je kolegijalni organ doneo rešenje strankama se izdaje overen prepis rešenja, a kad je upravnu stvar rešio zaključkom rešenje se izdaje u skladu sa tim zaključkom i overen prepis takvog rešenja se izdaje strankama.

Član 200.

Kad se radi o upravnoj stvari koja se tiče većeg broja određenih lica, može se za sva ta lica doneti jedno rešenje, ali ona moraju biti imenovana u dispozitivu, a u obrazloženju rešenja moraju biti navedeni razlozi koji se na svako od njih odnose. Ovakvo rešenje mora se dostaviti svakome od tih lica, osim u slučaju predviđenom u članu 78. ovog zakona.

Ako je reč o upravnoj stvari koja se tiče većeg broja lica koja organu nisu poznata, može se za sve njih doneti jedno rešenje ali ono mora sadržavati takve podatke da se iz njih može lako utvrditi na koja se lica rešenje odnosi (na primer, stanovnici ili vlasnici imanja u određenoj ulici i sl.).

Član 201.

U stvarima manjeg značaja u kojima se udovoljava zahtevu stranke a ne dira u javni interes ili interes drugog lica, rešenje se može sastojati samo od dispozitiva u vidu zabeleške na spisu, ako su razlozi za takvo rešenje očigledni i ako drukčije nije propisano.

Rešenje iz stava 1. ovog člana, se po pravilu, saopštava stranci usmeno, a pismeno joj se izdaje ako ona to traži.

Takvo rešenje, po pravilu, ne sadrži obrazloženje, osim ako je ono po prirodi stvari potrebno i može se izdati na propisanom obrascu.

Član 202.

Kad se radi o preduzimanju izuzetno hitnih mera radi obezbeđenja javnog mira i bezbednosti ili radi otklanjanja neposredne opasnosti po život i zdravlje ljudi ili imovinu, organ, odnosno ovlašćeno službeno lice organa, može doneti rešenje i usmeno.

Organ koji je doneo usmeno rešenje može narediti njegovo izvršenje bez odlaganja.

Na zahtev stranke, organ koji je doneo usmeno rešenje dužan je da ga izda stranci u pismenom obliku najkasnije u roku od osam dana od dana podnošenja zahteva. Taj zahtev se može podneti u roku od dva meseca od dana donošenja usmenog rešenja.

3. Delimično, dopunsko i privremeno rešenje

Član 203.

Kad se u jednoj upravnoj stvari rešava u više tačaka a samo su neke od njih sazrele za rešavanje, i kad se pokaže celishodnim da se o tim tačkama reši posebnim rešenjem, organ može doneti rešenje samo o tim tačkama (delimično rešenje).

Delimično rešenje smatra se u pogledu pravnih sredstava i izvršenja kao samostalno rešenje.

Član 204.

Ako organ nije rešenjem odlučio o svim pitanjima koja su bila predmet postupka, on može po predlogu stranke ili po službenoj dužnosti doneti posebno rešenje o pitanjima koja već donesenim rešenjem nisu obuhvaćena (dopunsko rešenje). Ako predlog stranke

za donošenje dopunskog rešenja bude odbijen, protiv zaključka o tome dopuštena je posebna žalba.

Ako je predmet već raspravljen dopunsko rešenje se može doneti bez ponovnog sprovodenja ispitnog postupka.

Dopunsko rešenje smatra se u pogledu pravnih sredstava i izvršenja samostalnim rešenjem.

Član 205.

Ako je prema okolnostima slučaja neophodno pre okončanja postupka doneti rešenje kojim se privremeno uređuju sporna pitanja ili odnosi, takvo se rešenje donosi na osnovu podataka koji postoje u času njegovog donošenja. U takvom rešenju mora biti izričito naznačeno da je privremeno.

Donošenje privremenog rešenja po predlogu stranke organ može usloviti davanjem obezbeđenja za štetu koja bi mogla usled izvršenja tog rešenja nastati za protivnu stranku u slučaju da osnovni zahtev stranke ne bude uvažen.

Rešenjem o glavnoj stvari koje se donosi posle okončanja postupka ukida se privremeno rešenje doneseno u toku postupka.

Privremeno rešenje smatra se u pogledu pravnih sredstava i izvršenja kao samostalno rešenje.

4. Rok za izdavanje rešenja

Član 206.

kad se postupak pokreće povodom zahteva stranke, odnosno po službenoj dužnosti ako je to u interesu stranke, a pre donošenja rešenja nije potrebno sprovoditi poseban ispitni postupak, niti postoje drugi razlozi zbog kojih se ne može doneti rešenje bez odlaganja (rešenje prethodnog pitanja i dr.), organ je dužan doneti rešenje i dostaviti ga stranci najkasnije u roku od mesec dana računajući od dana predaje urednog zahteva, odnosno od dana pokretanja postupka po službenoj dužnosti, ako posebnim propisom nije određen drugi rok. U ostalim slučajevima kad se postupak pokreće povodom zahteva stranke, odnosno po službenoj dužnosti ako je to u interesu stranke, organ je dužan doneti rešenje i dostaviti ga stranci najkasnije u roku od dva meseca, ako posebnim propisom nije određen kraći rok.

Ako organ protiv čijeg je rešenja dopuštena žalba ne doneše rešenje i ne dostavi ga stranci u propisanom roku stranka ima pravo žalbe, kao da je njen zahtev odbijen.

5. Ispravljanje grešaka u rešenju

Član 207.

Organ koji je doneo rešenje, odnosno službeno lice koje je potpisalo rešenje može u svako vreme da ispravi grešku u imenima i brojevima, pisanju ili računanju, kao i druge očigledne netačnosti u rešenju ili njegovim overenim prepisima. Ispravka greške proizvodi pravno dejstvo od dana od koga proizvodi pravno dejstvo rešenje koje se ispravlja.

O ispravci se donosi zaključak. Beleška o ispravci upisuje se u izvornik rešenja, a ako je to moguće, i u sve overene prepise dostavljene strankama. Belešku potpisuje službeno lice koje je potpisalo zaključak o ispravci.

Protiv zaključka kojim se već doneseno rešenje ispravlja, ili kojim se odbija predlog za ispravljanje, dopuštena je posebna žalba.

G l a v a XIII

ZAKLJUČAK

Član 208.

Zaključkom se odlučuje o pitanjima koja se tiču postupka.

Zaključkom se odlučuje i o onim pitanjima koja se kao sporedna pojave u vezi sa sprovodenjem postupka, a koja se ne rešavaju rešenjem.

Član 209.

Zaključak donosi službeno lice koje obavlja onu radnju postupka pri kojoj se pojавilo pitanje koje je predmet zaključaka, ako ovim zakonom ili drugim propisima nije drukčije određeno.

Ako se zaključkom nalaže izvršenje neke radnje, odrediće se i rok u kome se ta radnja treba izvršiti.

Zaključak se saopštava prisutnim licima usmeno, a pismeno se izdaje na zahtev lica koje može protiv zaključka izjaviti posebnu žalbu, ili kad se može odmah tražiti izvršenje zaključka.

Član 210.

Protiv zaključka se može izjaviti posebna žalba samo kad je to zakonom izričito predviđeno, takav zaključak mora biti obrazložen i sadržavati i uputstvo o žalbi.

Žalba se izjavljuje u istom roku, na isti način i istom organu kao i žalba protiv rešenja.

Zaključke protiv kojih nije dopuštena posebna žalba mogu nezadovoljna lica pobijati žalbom protiv rešenja, osim ako je žalba protiv zaključka ovim zakonom isključena.

Žalba ne odlaze izvršenje zaključka osim ako je zakonom ili samim zaključkom drukčije određeno.

TREĆI DEO

PRAVNA SREDSTVA

G l a v a XIV

ŽALBA

1. Pravo žalbe

Član 211.

Protiv rešenja donesenog u prvom stepenu stranka ima pravo žalbe.

Javni tužilac, javni pravobranilac i drugi državni organi, kad su zakonom ovlašćeni, mogu izjaviti žalbu protiv rešenja kojim je povređen zakon u korist pojedinca ili pravnog lica a na štetu javnog interesa.

Član 212.

Protiv prvostepenog rešenja republičkog organa uprave ili republičke organizacije, može se izjaviti žalba samo kad je to zakonom predviđeno, kao i u slučaju kad je reč o upravnoj stvari u kojoj je isključen upravni spor.

Protiv rešenja Vlade ne može se izjaviti žalba.

Protiv rešenja Narodne skupštine, skupštine grada i skupštine opštine donesenog u prvom stepenu, ne može se izjaviti žalba.

2. Nadležnost organa za rešavanje po žalbi

Član 213.

Za rešavanje u drugom stepenu nadležan je organ određen zakonom.

Ako je za rešavanje u prvom stepenu određena područna jedinica u sastavu ministarstva ili drugog organa zakonom će se odrediti organ koji će rešavati u drugom stepenu.

Zakonom će se odrediti organ za rešavanje u drugom stepenu u postupku rešavanja po žalbi protiv prvostepenog rešenja organa uprave grada i opštine.

O žalbi protiv prvostepenog rešenja preduzeća, ustanove ili drugih organizacija donesenog u vršenju javnog ovlašćenja odlučuje nadležno ministarstvo iz te oblasti.

Član 214.

O žalbi protiv rešenja donesenog na osnovu člana 191. ili 192. ovog zakona rešava organ koji je nadležan za rešavanje po žalbi protiv rešenja organa koji je doneo pobijano rešenje, ako posebnim propisom nije odrešeno da o žalbi rešava drugi organ. Drugostepeni organ može poništiti pobijano rešenje, a ne može ga izmeniti.

Ako je organ koji je prema stavu 1. ovog člana trebao da rešava o žalbi dao saglasnost, odobrenje ili potvrdu na prvostepeno rešenje, o žalbi rešava organ određen zakonom, a ako takav organ nije određen, protiv takvog rešenja može se neposredno pokrenuti upravni spor.

3. Rok za žalbu

Član 215.

Žalba se podnosi u roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja, ako zakonom nije drukčije određeno.

Član 216.

U toku roka za žalbu rešenje se ne može izvršiti. Kad je žalba propisno izjavljena, rešenje se ne može izvršiti sve dok se rešenje koje je doneseno po žalbi ne dostavi stranci.

Izuzetno, rešenje se može izvršiti u žalbenom roku kao i kad je žalba izjavljena, ako je to zakonom predviđeno, ako je reč o preduzimanju hitnih mera (član 129. stav 1. tačka 4.) ili ako bi usled odlaganja izvršenja bila nanesena stranci šteta koja se ne bi mogla nadoknaditi. U poslednjem slučaju može se tražiti odgovarajuće obezbjeđenje od stranke u čijem se interesu sprovodi izvršenje i tim obezbeđenjem usloviti izvršenje.

4. Sadržaj žalbe

Član 217.

U žalbi se mora navesti rešenje koje se pobija, označavajući naziv organa koji ga je doneo, broj i datum rešenja. Dovoljno je da žalilac izloži u žalbi u kom je pogledu nezadovoljan rešenjem, ali žalbu ne mora obrazložiti.

U žalbi se mogu iznositи nove činjenice i novi dokazi, ali je žalilac dužan da obrazloži zbog čega ih nije izneo u prvostepenom postupku.

Ako su u žalbi iznesene nove činjenice i novi dokazi, a u postupku učestvuju dve ili više stranaka sa suprotnim interesima, žalba se prilaže u onoliko prepisa koliko ima takvih stranaka. U tom slučaju organ dostavlja svakoj stranci prepis žalbe i ostavlja joj rok da se o novim činjenicama i dokazima izjasni. Ovaj rok ne može biti kraći od osam, ni duži od 15 dana.

5. Predavanje žalbe

Član 218.

Žalba se neposredno predaje ili šalje poštom organu koji je doneo prvostepeno rešenje.

Ako je žalba predata ili poslata neposredno drugostepenom organu, on je odmah šalje organu prvog stepena.

Žalba predata ili poslata neposredno drugostepenom organu u pogledu roka, smatra se kao da je predata prvostepenom organu.

6. Rad prvostepenog organa po žalbi

Član 219.

Organ prvog stepena ispituje da li je žalba dopuštena, blagovremena i izjavljena od ovlašćenog lica.

Nedopuštenu, neblagovremenu ili od neovlašćenog lica izjavljenu žalbu organ će odbaciti svojim zaključkom.

Blagovremenost žalbe koja je predata ili poslata neposredno drugostepenom organu, organ prvog stepena ceni prema danu kad je predata, odnosno poslata drugostepenom organu.

Protiv zaključka kojim je žalba odbačena na osnovu stava 2. ovog člana stranka ima pravo žalbe. Ako organ koji rešava po žalbi nađe da je žalba osnovana rešiće ujedno i o žalbi koja je bila odbačena.

Član 220.

Ako organ koji je doneo rešenje nađe da je žalba osnovana, a nije potrebno sprovoditi nov ispitni postupak, može se stvar rešiti drukčije i novim rešenjem zameniti rešenje koje se žalbom pobija.

Protiv novog rešenja stranka ima pravo žalbe.

Član 221.

Ako organ koji je doneo rešenje nađe povodom žalbe da je sprovedeni postupak bio nepotpun, a da je to moglo uticati na rešavanje o stvari, on može postupak upotpuniti u skladu sa odredbama ovog zakona.

Organ koji je donio rešenje upotpuniće postupak i onda kad žalilac iznese u žalbi takve činjenice i dokaze koji bi mogli uticati na drukčije rešenje stvari, ako je žalilcu moralna biti data mogućnost da učestvuje u postupku koji je prethodno donošenju rešenja, a ta mu mogućnost nije bila data, ili mu je bila data, a on je propustio da je iskoristi, pa je u žalbi opravdao to propuštanje.

Prema rezultatu dopunjenoj postupka, organ koji je doneo rešenje može u granicama zahteva stranke stvar rešiti drukčije, i novim rešenjem zameniti rešenje koje se žalbom pobija.

Protiv novog rešenja stranka ima pravo žalbe.

Član 222.

Kad je rešenje doneseno bez prethodno sprovedenog posebnog ispitnog postupka koji je bio obavezan, ili kad je doneseno po članu 129. tač. 1, 2. ili 3. ovog zakona ali stranci nije data mogućnost da se izjasni o činjenicama i okolnostima koje su od važnosti za donošenje rešenja, a stranka u žalbi traži da se ispitni postupak sproveđe, odnosno da joj se pruži mogućnost da se izjasni o takvim činjenicama i okolnostima, prvostepeni organ je dužan da sproveđe taj postupak. Nakon sprovodenja postupka prvostepeni organ može uvažiti zahtev iz žalbe i doneti novo rešenje.

Član 223.

Kad organ koji je doneo rešenje nade da je podnesena žalba dopuštena, blagovremena i izjavljena od ovlašćenog lica, a nije novim rešenjem zamenio rešenje koje se žalbom pobija, dužan je, bez odlaganja, a najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema žalbe, poslati žalbu organu nadležnom za rešavanje o žalbi.

Uz žalbu je dužan priložiti sve spise koji se odnose na predmet.

Ako prvostepeni organ ne dostavi spise predmeta drugostepenom organu iz stava 1. ovog člana, drugostepeni organ zatražiće od prvostepenog organa da mu dostavi spise predmeta u određenom roku. Ako prvostepeni organ ne dostavi spise predmeta u ostavljenom roku, drugostepeni organ može rešiti upravnu stvar i bez spisa predmeta.

7. Rešavanje drugostepenog organa po žalbi

Član 224.

Ako je žalba nedopuštena, neblagovremena ili izjavljena od neovlašćenog lica, a prvostepeni organ je propustio da je zbog toga odbaci, odbaciće je organ koji je nadležan za rešavanje po žalbi.

Ako žalbu ne odbaci, drugostepeni organ uzima predmet u rešavanje.

Drugodstopeni organ može odbiti žalbu, poništiti rešenje u celini ili delimično, ili ga izmeniti.

Član 225.

Drugostepeni organ će odbiti žalbu kad utvrdi da je postupak koji je prethodio donošenju rešenja pravilno sproveden i da je rešenje na zakonu zasnovano, a žalba neosnovana.

Drugostepeni organ će odbiti žalbu i kad nade da je u prvostepenom postupku bilo nedostataka, ali da oni nisu mogli uticati na rešenje stvari.

Kad drugostepeni organ nade da je prvostepeno rešenje na zakonu zasnovano, ali zbog drugih razloga, a ne zbog onih koji su u rešenju navedeni, on će u svom rešenju izložiti te razloge i žalbu odbiti.

Član 226.

Ako drugostepeni organ utvrdi da je u prvostepenom postupku učinjena nepravilnost koja čini rešenje ništavim, oglasiće takvo rešenje ništavim kao i onaj deo postupka koji je obavljen posle te nepravilnosti.

Ako drugostepeni organ utvrdi da je prvostepeno rešenje donio nenadležni organ, poništice to rešenje po službenoj dužnosti i dostaviti predmet nadležnom organu.

Član 227.

Kad drugostepeni organ utvrdi da su u prvostepenom postupku činjenice nepotpuno ili pogrešno utvrđene, da se u postupku nije vodilo računa o pravilima postupka koja bi bila od uticaja na rešenje stvari, ili da je dispozitiv pobijanog rešenja nejasana ili je u protivrečnosti sa obrazloženjem, on će upotpuniti postupak i otkloniti izložene nedostatke sam, ili preko prvostepenog organa ili zamoljenog organa. Ako drugostepeni organ nade da se na podlozi činjenica utvrđenih u upotpunjrenom postupku stvar mora rešiti drukčije nego što je rešeno prvostepenim rešenjem, on će svojim rešenjem poništiti prvostepeno rešenje i sam rešiti stvar.

Ako drugostepeni organ nade da će nedostatke prvostepenog postupka brže i ekonomičnije otkloniti prvostepeni organ, on će svojim rešenjem poništiti prvostepeno rešenje i vratiti predmet

prvostepenom organu na ponovni postupak. U tom slučaju drugostepeni organ je dužan svojim rešenjem da ukaže prvostepenom organu u kom pogledu treba upotpuniti postupak, a prvostepeni organ je dužan u svemu da postupi po drugostepenom rešenju i da bez odlaganja, a najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema predmeta donese novo rešenje. Protiv novog rešenja stranka ima pravo žalbe.

Član 228.

Ako drugostepeni organ utvrdi da su u prvostepenom rešenju pogrešno ocenjeni dokazi, da je iz utvrđenih činjenica izveden pogrešan zaključak u pogledu činjeničnog stanja, da je pogrešno primjenjen materijalni propis na osnovu koga se rešava stvar, ili ako nade da je na osnovu slobodne ocene trebalo doneti drukčije rešenje, on će svojim rešenjem poništiti prvostepeno rešenje i sam rešiti stvar.

Ako drugostepeni organ utvrdi da je rešenje pravilno u pogledu utvrđenih činjenica i u pogledu primene zakona, ali da se cilj zbog koga je rešenje doneseno može postići i drugim sredstvima povoljnijim za stranku, izmeniće prvostepeno rešenje u tom smislu.

Član 229.

Radi pravilnog rešenja upravne stvari drugostepeni organ može povodom žalbe izmeniti prvostepeno rešenje u korist žalioca i mimo zahteva postavljenog u žalbi, ali u okviru zahteva postavljenog u prvostepenom postupku, ako se tim ne vreda pravo drugog lica.

S istim ciljem drugostepeni organ može povodom žalbe izmeniti prvostepeno rešenje na štetu žalioca, ali samo iz razloga predviđenih u čl. 248., 251. i 252. ovog zakona.

Član 230.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na rešenje shodno se primenjuju i na rešenja koja se donose po žalbi.

U obrazloženju drugostepenog rešenja moraju se oceniti i svi navodi žalbe. Ako je već prvostepeni organ u obrazloženju svog rešenja pravilno ocenio žalbene navode, drugostepeni organ se može pozvati na razloge prvostepenog rešenja.

8. Žalba kad prvostepeno rešenje nije doneseno

Član 231.

Ako je žalbu izjavila stranka po čijem zahtevu prvostepeni organ nije doneo rešenje (član 206. stav 2.) drugostepeni organ će tražiti da mu prvostepeni organ saopšti razloge zbog kojih rešenje nije doneseno u roku. Ako nade da rešenje nije doneseno u roku zbog opravdanih razloga, ili zbog krivice stranke, odredice prvostepenom organu rok za donošenje rešenja, koji ne može biti duži od mesec dana. Ako razlozi zbog kojih rešenje nije doneseno u roku nisu opravdani, drugostepeni organ će tražiti da mu prvostepeni organ pošalje spise predmeta.

Ako drugostepeni organ može rešiti stvar prema spisima predmeta, doneće svoje rešenje, a ako ne može, sam će sprovesti postupak i svojim rešenjem rešiti stvar. Izuzetno, ako drugostepeni organ nade da će postupak brže i ekonomičnije sprovesti prvostepeni organ, naložiće da to učini i da mu prikupljene podatke dostavi u određenom roku, posle čega će sam rešiti stvar. Ovakvo rešenje je konačno.

9. Rok za donošenje rešenja po žalbi

Član 232.

Rešenje po žalbi mora se doneti i dostaviti stranci čim je to moguće, a najkasnije u roku od dva meseca računajući od dana predaje žalbe, ako posebnim propisom nije određen kraći rok.

Ako stranka odustane od žalbe, postupak po žalbi obustavlja se zaključkom.

10. Dostavljanje drugostepenog rešenja**Član 233.**

Organ koji je rešio upravnu stvar u drugom stepenu šalje, po pravilu, svoje rešenje sa spisima predmeta prvostepenom organu, koji je dužan da rešenje dostavi strankama u roku od osam dana od dana prijema spisa.

G l a v a XV**PONAVLJANJE POSTUPKA****1. Pokretanje ponavljanja postupka****Član 234.**

Postupak okončan rešenjem protiv koga nema redovnog pravnog sredstva u upravnom postupku (konačno rešenje) ponoviće se:

(1) ako se sazna za nove činjenice, ili se nađe ili stekne mogućnost da se upotrebe novi dokazi koji bi, sami ili u vezi sa već izvedenim i upotrebljenim dokazima, mogli dovesti do drukčijeg rešenja da su te činjenice, odnosno dokazi bili izneseni ili upotrebljeni u ranijem postupku;

(2) ako je rešenje doneseno na podlozi lažne isprave ili lažnog iskaza svedoka ili veštaka, ili ako je doneseno kao posledica kakvog dela kažnjivog po krivičnom zakonu;

(3) ako se rešenje zasniva na presudi donesenoj u krivičnom postupku ili u postupku po privrednom prestupu, a ta presuda je pravosnažno ukinuta;

(4) ako je rešenje povoljno za stranku doneseno na osnovu neistinitih navoda stranke kojima je organ doveden u zabludu;

(5) ako se rešenje organa zasniva na prethodnom pitanju, a nadležni organ je to pitanje kasnije rešio u bitnim tačkama drukčije;

(6) ako je u donošenju rešenja učestvovalo službeno lice koje je po zakonu moralno biti izuzeto;

(7) ako je rešenje donejelo službeno lice nadležnog organa koje nije bilo ovlašćeno za njegovo donošenje;

(8) ako kolegijalni organ koji je doneo rešenje nije rešavao u sastavu predviđenim važećim propisima ili ako za rešenje nije glasala većina;

(9) ako licu koje je trebalo da učestvuje u svojstvu stranke nije bila data mogućnost da učestvuje u postupku;

(10) ako stranku nije zastupao zakonski zastupnik, a po zakonu je trebalo da je zastupa;

(11) ako licu koje je učestvovalo u postupku nije bila data mogućnost da se pod uslovima iz člana 16. ovog zakona služi svojim jezikom.

Član 235.

Ponavljanje upravnog postupka može tražiti stranka, a organ koji je doneo konačno rešenje, može pokrenuti postupak po službenoj dužnosti.

Zbog okolnosti navedenih u članu 234. tač. 1, 6, 7, 8. i 11. ovog zakona stranka može tražiti ponavljanje postupka samo ako bez svoje krivice nije bila u stanju da u ranijem postupku iznese okolnosti zbog kojih traži ponavljanje.

Iz razloga navedenih u članu 234. tačke od 6. do 11. ovog zakona stranka ne može tražiti ponavljanje postupka, ako je taj razlog bio bez uspeha iznesen u ranijem postupku.

Javni tužilac može tražiti ponavljanje postupka pod istim uslovima kao i stranka.

Član 236.

Ako je rešenje po kom se traži ponavljanje upravnog postupka bilo predmet upravnog spora, ponavljanje se može dozvoliti samo zbog onih činjenica koje je organ utvrdio u ranijem upravnom postupku, a ne i zbog onih koje je utvrdio sud.

Član 237.

Stranka može tražiti ponavljanje postupka u roku od mesec dana:

(1) u slučaju da iz člana 234. tačka 1.-od dana kad je mogla izneti nove činjenice odnosno upotrebiti nove dokaze;

(2) u slučaju iz člana 234. tač. 2. i 3.-od dana kad je saznala za pravosnažnu presudu u krivičnom postupku, ili u postupku po privrednom prestupu, a ako se postupak ne može sprovesti, od dana kad je saznala za obustavu tog postupka ili za okolnosti zbog kojih se postupak ne može pokrenuti, odnosno za okolnosti zbog kojih nema mogućnosti za krivično gonjenje, odnosno za gonjenje za privredni prestup;

(3) u slučaju iz člana 234. tačka 5.-od dana kad je mogla upotrebiti novi akt (presudu, rešenje);

(4) u slučaju iz člana 234. tač. 4., 6., 7. i 8.- od dana kad je saznala za razlog ponavljanja;

(5) u slučaju iz člana 234. tač. 9., 10. i 11.-od dana kad joj je rešenje dostavljeno.

Ako bi rok određen u stavu 1. ovog člana počeo teći pre nego što je rešenje postalo konačno u upravnom postupku, taj će se rok računati od dana kad rešenje postane konačno, odnosno od dostavljanja konačnog rešenja.

Nakon proteka roka od pet godina od dostavljanja rešenja ponavljanje postupka se ne može tražiti, niti se može pokrenuti po službenoj dužnosti.

Izuzetno, i posle roka od pet godina ponavljanje postupka se može tražiti, odnosno pokrenuti samo iz razloga navedenih u članu 234. tač. 2., 3. i 5. ovog zakona.

Član 238.

Upravni postupak može se ponoviti iz razloga navedenih u članu 234. tačka 2. ovog zakona i ako se krivični postupak ne može sprovesti, ili ako postoje okolnosti zbog kojih se postupak ne može pokrenuti.

Pre donošenja zaključka o ponavljanju postupka iz razloga navedenih u članu 234. tačka 2. ovog zakona, službeno lice će od organa nadležnog za krivično gonjenje zatražiti obaveštenje o tome da li je krivični postupak obustavljen, odnosno da li postoje okolnosti zbog kojih se postupak ne može pokrenuti. Službeno lice ne mora zatražiti takvo obaveštenje ako je nastupila zastarelost krivičnog gonjenja, ili je nastupila smrt lica na čiju se krivičnu odgovornost ukazuje u zahtevu za ponavljanje postupka, odnosno ako okolnosti zbog kojih se postupak ne može pokrenuti samo službeno lice može sa sigurnošću utvrditi.

Član 239.

Stranka je dužna da u predlogu za ponavljanje postupka učini verovatnim okolnosti na kojima zasniva predlog, kao i okolnosti da je predlog podnesen u zakonskom roku.

2. Rešavanje o ponavljanju postupka

Član 240.

Predlog za ponavljanje postupka stranka predaje ili šalje organu koji je o predmetu rešavao u prvom stepenu ili organu koji je doneo rešenje kojim je postupak okončan.

O predlogu za ponavljanje rešava organ koji je doneo rešenje kojim je postupak okončan.

Kad se ponavljanje traži po rešenju koje je doneseno u drugom stepenu, prvoštepeni organ koji primi predlog za obnovu priložiće spise predmeta predlogu i poslaće organu koji je rešavao u drugom stepenu.

Član 241.

Kad organ koji je nadležan za rešavanje o predlogu za ponavljanje primi predlog, dužan je da ispita da li je predlog blagovremen, izjavljen od ovlašćenog lica i da li su okolnosti na kojima se predlog zasniva učinjene verovatnim.

Ako uslovi iz prethodnog stava nisu ispunjeni, organ će zaključkom odbaciti predlog.

Ako su uslovi iz stava 1. ovog člana ispunjeni, organ će ispitati da li su okolnosti, odnosno dokazi koji se iznose kao razlog za ponavljanje takvi da bi mogli dovesti do drukčijeg rešenja, pa ako utvrdi da nisu, odbiće predlog svojim rešenjem.

Član 242.

Ako organ ne odbaci niti odbije predlog za ponavljanje na osnovu člana 241. ovog zakona, doneće zaključak da se ponavljanje postupka dozvoljava i odrediće u kom će se obimu postupak ponoviti. Kad se postupak ponavlja po službenoj dužnosti, organ će doneti zaključak kojim se ponavljanje dozvoljava, ako prethodno utvrdi da su ispunjeni uslovi. Ranije radnje u postupku na koje ne utiču razlozi ponavljanja neće se ponavljati.

Kad je to prema okolnostima slučaja moguće, a u interesu je ubrzanja postupka, organ može, čim utvrdi postojanje uslova za ponavljanje, preći na one radnje postupka koje se imaju ponoviti, ne donoseći poseban zaključak kojim se ponavljanje dozvoljava.

Kad o predlogu za ponavljanje odlučuje drugostepeni organ, on će sam izvršiti potrebne radnje u ponovljenom postupku, a izuzetno, ako nade da će te radnje brže i ekonomičnije izvršiti prvoštepeni organ naložiće mu da to učini i da mu spise dostavi u određenom roku.

Član 243.

Na podlozi podataka pribavljenih u ranijem i ponovljenom postupku, organ donosi rešenje o upravnoj stvari koja je bila predmet postupka, i njime može ranije rešenje koje je bilo predmet ponavljanja ostaviti na snazi ili ga zameniti novim. U ovom drugom slučaju, s obzirom na sve okolnosti pojedinog slučaja, organ može ranije rešenje poništiti ili ukinuti.

Član 244.

Protiv zaključka donesenog o predlogu za ponavljanje postupka, kao i protiv rešenja donesenog u ponovljenom postupku može se izjaviti žalba samo kad je taj zaključak, odnosno rešenje

doneo prvoštepeni organ. Ako je zaključak ili rešenje doneo drugostepeni organ, može se pokrenuti upravni spor.

Član 245.

Predlog za ponavljanje postupka, po pravilu, ne odlaze izvršenje rešenja po kome se ponavljanje traži, ali organ koji je nadležan za odlučivanje o predlogu, ako smatra da će predlog za obnovu biti uvažen, može rešiti da se odloži izvršenje dok se ne odluci o ponavljanju postupka.

Zaključak kojim se dozvoljava ponavljanje postupka odlaze izvršenje rešenja protiv koga je ponavljanje dozvoljeno.

G l a v a XVI

NAROČITI SLUČAJEVI PONIŠTAVANJA, UKIDANJA I MENJANJA REŠENJA

1. Menjanje i poništavanje rešenja u vezi sa upravnim sporom

Član 246.

Organ protiv čijeg je rešenja blagovremeno pokrenut upravni spor može do okončanja spora, ako uvažava sve zahteve tužbe, poništiti ili izmeniti svoje rešenje iz onih razloga iz kojih bi sud mogao poništiti takvo rešenje, ako se time ne vrešda pravo stranke u upravnom postupku ili trećeg lica.

2. Zahtev za zaštitu zakonitosti

Član 247.

Protiv pravosnažnog rešenja donesenog u upravnoj stvari u kojoj se ne može voditi upravni spor, a sudska zaštita nije obezbeđena ni izvan upravnog spora, javni tužilac ima pravo da podigne zahtev za zaštitu zakonitosti, ako smatra da je rešenjem povređen zakon.

Zahtev za zaštitu zakonitosti po odredbi stava 1. ovog člana može se podići u roku od mesec dana od dana kad je rešenje dostavljeno javnom tužiocu, a ako mu nije dostavljeno-u roku od šest meseci od dana dostavljanja stranck.

O zahtevu za zaštitu zakonitosti protiv rešenja koje je u upravnom postupku doneo organ uprave, područne jedinice osnovan za vršenje upravnih poslova ili organizacija nad kojom nadzor vrši republički organ, rešava organ uprave koji je nadležan za rešavanje po žalbi protiv pobijanog rešenja, a ako takvog organa nema – Vlada.

Povodom zahteva za zaštitu zakonitosti, organ može ukinuti pobijano rešenje ili odbiti zahtev. Protiv rešenja donesenog po zahtevu za zaštitu zakonitosti žalba nije dopuštena.

3. Poništavanje i ukidanje po pravu nadzora

Član 248.

Rešenje koje je konačno u upravnom postupku organ će poništiti po pravu nadzora:

- 1) ako je rešenje doneo stvarno nadležni organ, a nije reč o slučaju predviđenom u članu 252. tačka 1. ovog zakona;
- 2) ako je u istoj stvari ranije doneseno pravosnažno rešenje kojim je ta upravna stvar drukčije rešena;
- 3) ako je rešenje doneo jedna organ bez saglasnosti, potvrde, odobrenja ili mišljenja drugog organa, a ovo je potrebno po zakonu ili drugom propisu;
- 4) ako je rešenje doneo mesno nenasležni organ;

5) ako je rešenje doneseno kao posledica prinudne, iznude, ucene, pritisaka ili druge nedozvoljene radnje.

Rešenje koje je konačno u upravnom postupku može se ukinuti po pravu nadzora ako je njime očigledno povreden materijalni zakon. U upravnim stvarima u kojima učestvuju dve ili više stranaka sa suprotnim interesima rešenje se može ukinuti samo po pristanku zainteresovanih stranaka.

Član 249.

Rešenje može poništiti ili ukinuti po pravu nadzora drugostepeni organ. Ako nema drugostepenog organa, rešenje može poništiti ili ukinuti organ koji je zakonom ovlašćen da vrši nadzor nad radom organa koji je doneo rešenje.

Organ donosi rešenje o poništenju rešenja po službenoj dužnosti, po zahtevu stranke ili javnog tužioca, a rešenje o ukinjanju po službenoj dužnosti ili po zahtevu javnog tužioca.

Rešenje se može poništiti na osnovu člana 248. stav 1. tač. 1., 2. i 3. ovog zakona u roku od pet godina, a na sonaru tačke 4. stav 1. tog člana u roku od jedne godine od dana kad je rešenje postalo konačno u upravnom postupku. Rešenje se može ukinuti na osnovu stava 2. člana 248. ovog zakona u roku od jedne godine od dana kad je rešenje postalo konačno u upravnom postupku.

Rešenje se može poništiti na osnovu člana 248. stav 1. tačka 5. ovog zakona bez obzira na rokove utvrđene u stavu 3. ovog člana.

Protiv rešenja donesenog na osnovu člana 248. ovog zakona nije dopuštena žalba, već se protiv njega može pokrenuti upravni spor.

4. Ukidanje i menjanje pravosnažnog rešenja uz pristanak ili po zahtevu stranke

Član 250.

Ako je pravosnažnim rešenjem stranka stekla neko pravo, a organ koji je doneo to rešenje smatra da je nepravilno primenjen materijalni zakon, može rešenje ukinuti ili izmeniti radi njegovog uskladivanja sa zakonom samo ako stranka koja je na osnovu tog rešenja stekla pravo na to pristane i ako se time ne vreda pravo trećeg lica. Pristanak stranke je obavezan za izmenu pravosnažnog rešenja na štetu stranke kojim je stranci određena obaveza.

Pod uslovima iz stava 1. ovog člana i na zahtev stranke može se ukinuti ili izmeniti pravosnažno rešenje koje je nepovoljno po stranki. Ako organ nađe da nema potrebe da se rešenje ukine ili izmeni, dužan je da o tome obavesti stranku.

Izmena rešenja na osnovu ovog člana deluje samo ubuduće.

Rešenje na osnovu st. 1. i 2. ovog člana donosi prvostepeni organ koji je doneo rešenje, a drugostepeni organ samo kad je rešenjem odlučio o stvari. Ako je taj organ ukinut ili prestao biti nadležan u upravnoj stvari o kojoj je reč, rešenje donosi organ koji je za tu stvar nadležan u vreme donošenja rešenja.

Žalba protiv rešenja donesenog na osnovu ovog člana dopuštena je samo ako je to rešenje doneo prvostepeni organ. Ako je rešenje doneo drugostepeni organ, odnosno ako je rešenje prvostepenog organa konačno, protiv tog rešenja može se pokrenuti upravni spor.

5. Vanredno ukidanje

Član 251.

Izvršno rešenje se može ukinuti ako je to potrebno radi otklanjanja teške i neposredne opasnosti po život i zdravlje ljudi, javnu bezbjednost, javni mir i poredak ili javni moral, ili radi otklanjanja poremećaja u privredi, ako se to ne bi moglo uspešno

otkloniti drugim sredstvima kojim bi se manje diralo u stečena prava. Rešenje se može ukinuti i delimično, u obimu koji je neophodan da se opasnost otkloni ili zaštite navedeni javni interes.

Ako je rešenje doneo prvostepeni organ, to rešenje može u smislu stava 1. ovog člana ukinuti taj organ, a može ga ukinuti i drugostepeni organ, a ako drugostepenog organa nema – organ koji je zakonom ovlašćen da vrši nadzor nad radom organa koji je donio rešenje.

Protiv rešenja kojim se ranije rešenje ukida dopuštena je žalba samo kad je to rešenje doneo prvostepeni organ. U protivnom, protiv takvog rešenja može se pokrenuti upravni spor.

Stranka koja usled ukinanja rešenja trpi štetu ima pravo na naknadu stvarne štete. Za rešavanje o zahtevu za naknadu štete nadležan je sud koji bi po Zakonu o upravnim sporovima bio nadležan za rešavanje upravnog spora protiv rešenja donesenog na osnovu ovog člana, O visini naknade ovaj sud rešava po svom uverenju uzimajući u obzir sve okolnosti slučaja.

6. Ovlaštanje rešenja ništavim

Član 252.

Ništavim se oglašava rešenje:

1) koje je u upravnom postupku doneseno u stvari iz sudske nadležnosti ili u stvari o kojoj se uopšte ne može rešavati u upravnom postupku;

2) koje bi svojim izvršenjem moglo prouzrokovati neko delo kažnjivo po krivičnom zakonu;

3) čije izvršenje nije moguće;

4) koje je doneo organ bez prethodnog zahteva stranke, a na koje stranka nije naknadno izričito ili prečutno pristala;

5) koje sadrži nepravilnost koja je po nekoj izričitoj zakonskoj odredbi predviđena kao razlog ništavosti.

Član 253.

Rešenje se može u svako doba oglasiti ništavim po službenoj dužnosti, po predlogu stranke ili javnog tužioca.

Rešenje se može oglasiti ništavim u celini ili delimično.

Rešenje oglašava ništavim organ koji ga je doneo ili drugostepeni organ, a ako drugostepenog organa nema – organ koji je zakonom ovlašćen da vrši nadzor nad radom organa koji je doneo rešenje.

Protiv rešenja kojim se neko rešenje oglašava ništavim ili seodbija predlog stranke ili javnog tužioca za oglašavanje rešenja ništavim dopuštena je žalba. Ako nema organa koji rešava po žalbi, protiv takvog rešenja se može pokrenuti upravni spor.

7. Pravne posledice poništavanja i ukinjanja

Član 254.

Poništavanjem rešenja i oglašavanjem ništavim poništavaju se pravne posledice koje je takvo rešenje proizvelo.

Ukidanjem rešenja ne poništavaju se pravne posledice koje je rešenje već proizvelo, ali se onemogućava dalje proizvodnje posledica tog rešenja.

Organ koji sazna da rešenje kojim je povređen zakon a povreda može biti razlog za ponavljanje postupka, odnosno za poništavanje, ukinjanje ili menjanje rešenja, dužan je bez odlaganja o tome obavestiti organ nadležan za pokretanje postupka i donošenje rešenja.

ČETVRTI DEO

IZVRŠENJE**G l a v a XVII****1. Opšte odredbe****Član 255.**

Izvršenje rešenja donesenog u upravnom postupku sprovodi se radi ispunjenja nenovčanih i novčanih obaveza.

Rešenje doneseno u upravnom postupku izvršava se kad postane izvršno.

Prvostepeno rešenje postaje izvršno:

- 1) istekom roka za žalbu ako žalba nije izjavljena,
- 2) dostavljanjem stranci ako žalba nije dopuštena,
- 3) dostavljanjem stranci, ako žalba ne odlaže izvršenje,
- 4) dostavljanjem stranci rešenja kojim se žalba odbacuje ili odbija.

Drugostepeno rešenje kojim je izmenjeno prvostepeno rešenje postaje izvršno kad se dostavi stranci.

Ako je u rešenju određeno da se radnja koja je predmet izvršenja može izvršiti u ostavljenom roku, rešenje postaje izvršno istekom tog roka. Ako rešenjem nije određen rok za izvršenje radnje, rešenje postaje izvršno u roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja. Rešenjem ostavljeni rok za izvršenje rešenja, odnosno propisani rok od 15 dana za izvršenje počinje da teče od dana kad rešenje, u smislu st. 2. i 3. ovog člana, postane izvršno.

Izvršenje se može sprovesti i na osnovu poravnanja ali samo protiv lica koja su učestvovala u poravnaju.

Ako se rešenje odnosi na dve ili više stranaka koje u postupku učestvuju sa istovetnim zahtevima žalba bilo koje stranke sprečava izvršenje rešenja.

Član 256.

Zaključak donesen u upravnom postupku izvršava se kad postane izvršan.

Zaključak protiv koga se ne može izjaviti posebna žalba, kao i zaključak protiv koga se može izjaviti posebna žalba koja ne odlaže izvršenje, postaje izvršan saopštavanjem, odnosno dostavljanjem stranci.

Kad je zakonom ili zaključkom određeno da žalba odlaže izvršenje zaključka, zaključak postaje izvršan istekom roka za žalbu ako žalba nije izjavljena, a ako je izjavljena dostavljanjem stranci rešenja kojim se žalba odbacuje ili odbija.

U ostalim slučajevima zaključak postaje izvršan pod uslovima propisanim za izvršnost rešenja u članu 255. st. 3., 4. i 6. ovog zakona.

Odredbe ovog zakona o izvršenju rešenja važe i za izvršenje zaključka.

Član 257.

Kad postoji mogućnost da se izvršenje sproveđe na više načina i primenom raznih sredstava, izvršenje će se sprovesti na onaj način i primenom onog sredstva koje dovodi do cilja, a koje je po izvršeniku najblaže.

U neradne dane i noću, radnje izvršenja mogu se sprovoditi samo ako postoji opasnost od odlaganja, i ako je organ koji sprovodi izvršenje izdao za to pismeni nalog.

Član 258.

Izvršenje se sprovodi protiv lica koje je obavezno da ispuni obavezu (izvršenik).

Izvršenje se sprovodi po službenoj dužnosti kad to nalaže javni interes ili po predlogu stranke kad je to u njenom interesu (tražilac izvršenja).

Član 259.

Izvršenje rešenja sprovodi se administrativnim putem (administrativno izvršenje), a u slučajevima predviđenim ovim zakonom-sudskim putem (sudske izvršenje).

Administrativno izvršenje sprovode organi uprave po odredbama ovog, odnosno posebnog zakona, a sudske izvršenje nadležni sud po propisima koji važe za sudske izvršenje.

Član 260.

Izvršenje radi ispunjenja nenovčanih obaveza izvršenika sprovodi se administrativnim putem.

Izvršenje radi ispunjenja novčanih obaveza sprovodi se sudske putem. Izuzetno, izvršenje radi ispunjenja novčanih obaveza iz primanja na osnovu radnog odnosa može se sprovesti administrativnim putem po pristanku izvršenika.

Član 261.

Administrativno izvršenje sprovodi organ koji je o upravnoj stvari rešavao u prvom stepenu ako posebnim propisom nije za to određen drugi organ.

Ako je propisano da administrativno izvršenje ne može sprovoditi organ koji je u upravnoj stvari rešavao u prvom stepenu, a posebnim propisima nije određen organ koji je za to ovlašćen, izvršenje sprovodi gradski, odnosno opštinski organ uprave nadležan za poslove opšte uprave na čijem se području nalazi prebivalište, odnosno boravište izvršenika, ako zakonom nije određena nadležnost drugog organa.

Administrativno izvršenje rešenja onih organizacija i zajednica koje nisu zakonom ovlašćene da same izvršavaju svoja rešenja dozvoljava i sprovodi organ uprave nadležan za poslove opšte uprave grada, odnosno opštine na čijoj teritoriji se nalazi prebivalište, odnosno boravište izvršenika, ako zakonom nije određena nadležnost drugog organa.

Organ unutrašnjih poslova dužni su da organu nadležnom za sprovođenje izvršenja, na njegov zahtev, pruže pomoć u sprovođenju izvršenja.

Član 262.

Organ nadležan za sprovođenje administrativnog izvršenja donodi po službenoj dužnosti ili na zahtev tražioca izvršenja zaključak o dozvoli izvršenja. Zaključkom se utvrđuje da je rešenje koje se treba izvršiti postalo izvršno i određuje vreme, mesto, način i sredstva izvršenja. Protiv ovog zaključka dopuštena je žalba drugostepenom organu.

Zaključak o dozvoli izvršenja rešenja koje je doneseno u upravnoj stvari po kojoj je postupak pokrenut po službenoj dužnosti, organ nadležan za sprovođenje administrativnog izvršenja dužan je da doneše bez odlaganja kad je takvo rešenje postalo izvršno, a najkasnije u roku od 30 dana od dana kad je rešenje postalo izvršno, ako posebnim propisima nije drukčije određeno. Nedonošenje zaključka do tog roka ne isključuje obavezu njegovog donošenja.

Kad administrativno izvršenje ne sprovodi organ koji je rešavao u prvom stepenu tražilac izvršenja podnosi predlog za dozvolu izvršenja tom organu. Ako je rešenje postalo izvršno, taj organ stavlja na rešenje potvrdu da je postalo izvršno (potvrda izvršnosti) i dostavlja ga radi izvršenja organu nadležnom za izvršenje. On će istovremeno predložiti vreme, mesto, način i

sredstva izvršenja. Organ nadležan za izvršenje će doneti zaključak o dozvoli izvršenja.

Kad se po službenoj dužnosti treba sprovesti izvršenje rešenja organa, koji nije ovlašćen za sprovođenje izvršenja, taj organ se radi izvršenja obraća predlogom za dozvolu izvršenja organu nadležnom za izvršenje, nakon sprovedenog postupka propisanog u stavu 3. ovog člana.

Član 263.

Administrativno izvršenje koje sprovodi organ koji je o stvari rešavao u prvom stepenu, sprovodi se na osnovu rešenja koje je postalo izvršno i zaključka o dozvoli izvršenja.

Član 264.

U postupku administrativnog izvršenja može se izjaviti žalba na zaključak o dozvoli izvršenja, a njome se ne može pobijati pravilnost rešenja koje se izvršuje.

Žalba se izjavljuje drugostepenom organu i ne odlaže započeto izvršenje. U pogledu roka za žalvbu i organa nadležnog za rešavanje po žalbi primenjuju se odredbe člana 213. do 216. ovog zakona.

Član 265.

Administrativno izvršenje će se obustaviti po službenoj dužnosti i sprovedene radnje poništiti ako se utvrdi da je obaveza izvršena, da izvršenje nije uopšte bilo dopušteno, da je bilo sprovedeno prema licu koje nije u obavezi, ili ako tražilac izvršenja odustane od svog zahteva, odnosno ako je izvršni naslov poništen ili ukinut.

Administrativno izvršenje će se odložiti ako se utvrdi da je u pogledu izvršenja obaveza dozvoljen poček, ili je umesto privremenog rešenja koje se izvršuje doneseno rešenje o glavnoj stvari koje se razlikuje od privremenog rešenja. Odlaganje izvršenja odobrava organ koji je doneo zaključak o dozvoli izvršenja.

Član 266.

Novčane kazne izrečene po ovom zakonu izvršavaju organi nadležni za izvršavanje novčanih kazni.

Novčana kazna naplaćuje se u korist budžeta Republike Srske, grada, odnosno opštine.

2. Izvršenje nenovčanih obaveza

Član 267.

Izvršenje radi ostvarivanja nenovčanih obaveza izvršenika sprovodi se preko drugih lica ili prinudom.

a) Izvršenje preko drugih lica

Član 268.

Ako se izvršenikova obaveza sastoji u izvršenju radnje koju može izvršiti i drugo lice, a izvršenik je ne izvrši uopšte ili u celini, ta radnja će se izvršiti preko drugog lica na trošak izvršenika. Izvršenik mora biti na to prethodno upozoren.

U tom slučaju organ može zaključkom naložiti izvršeniku da unapred naloži iznos koji je potreban za podmirenje troškova izvršenja, a da se obračun naknadno izvrši. Zaključak o polaganju ovog iznosa je izvršan.

b) Izvršenje prinudom

Član 269.

Ako je izvršenik dužan da nešto dopusti ili da trpi, pa postupi protivno toj obavezi, ili ako je predmet izvršenja izvršenikova radnja koju ne može umesto njega da izvrši drugo lice, organ koji sprovodi izvršenje prinudiće izvršenika na ispunjavanje obaveza novčanom kaznom.

Organ koji sprovodi izvršenje najpre će zapretiti izvršeniku primenom novčane kazne ako svoju obavezu ne izvrši u ostavljenom roku. Ako izvršenik u tom roku preduzme radnju protivno svojoj obavezi, ili ako ostavljeni rok bezuspešno protekne, zaprečena novčana kazna će se odmah izvršiti, a ujedno će se odrediti novi rok za izvršenje radnje i zapretiti strožjom novčanom kaznom.

Novčana kazna koja se na osnovu stava 1. ovog člana izriče prvi put ne može biti veća od **100 KM**. Svaka kasnija novčana kazna može biti ponovo izrečena u istom iznosu.

Naplaćena novčana kazna se ne vraća.

Član 270.

Ako se izvršenjenenovčane obaveze ne može uopšte ili ne može na vreme sprovesti primenom sredstava predviđenih u članu 268. i 269. ovog zakona, izvršenje će se prema prirodi obaveze sprovesti i neposrednom prinudom, ukoliko propisima nije drukčije određeno.

Član 271.

Kad je na osnovu rešenja sprovedeno izvršenje, a rešenje je kasnije poništeno ili izmenjeno, izvršenik ima pravo da traži da mu se vrati ono što mu je oduzeto, odnosno da se uspostavi stanje koje proizilazi iz novog rešenja.

O traženju izvršenika iz stava 1. ovog člana rešava organ koji je doneo zaključak o dozvoli izvršenja.

G l a v a XVIII

IZVRŠENJE RADI OBEZBEDENJA I PRIVREMENI ZAKLJUČAK O OBEZBEDENJU

1. Izvršenje radi obezbeđenja

Član 272.

Radi obezbeđenja izvršenja može se zaključkom dozvoliti izvršenje rešenja i pre nego što je postalo izvršno, ako bi usled toga moglo biti osuđeno ili znatno otežano izvršenje posle izvršenosti rešenja.

Ako je reč o obavezama koje se prinudno izvršavaju samo na predlog stranke, predlagač mora opasnost od osuđenja ili otežavanja ispunjenja učiniti verovatnom, a organ može izvršenje iz stava 1. ovog člana usloviti davanjem obezbeđenja shodno članu 205. stav 2. ovog zakona.

Protiv zaključka donesenog na predlog stranke za izvršenje radi obezbeđenja, kao i protiv zaključka donesenog po službenoj dužnosti, dopuštena je posebna žalba. Žalba protiv zaključka kojim je određeno izvršenje radi obezbeđenja ne odlaže izvršenje.

Član 273.

Izvršenje radi obezbeđenja može se sprovoditi administrativnim ili sudskim putem.

Kad se izvršenje radi obezbeđenja sprovodi sudskim putem, sud postupa po propisima koji važe za sudske izvršenje.

Član 274.

Izvršenje privremenog rešenja može se sprovesti samo u onom obimu i u onim slučajevima ukoliko je dozvoljeno izvršenje radi obezbjedenja.

2. Privremeni zaključak o obezbjedenju**Član 275.**

Ako postoji ili je učinjena verovatnom obaveza stranke, a postoji opasnost da će stranka raspolaganjem imovine, dogовором s trećim licima ili na drugi način osujetiti ili znatno otežati izvršenje obaveze, organ nadležan za donošenje rešenja o obavezi stranke može pre donošenja rešenja doneti privremeno zaključak radi obezbeđenja izvršenja obaveze. Pri donošenju privremenog zaključka organ dužan je voditi računa o odredbama člana 257. ovog zakona i obrazložiti zaključak.

Donošenje privremenog zaključka može se usloviti davanjem obezbjedenja predviđenog u članu 205. stav 2. ovog zakona.

U pogledu privremenog zaključka donesenog na osnovu stava 1. ovog člana primenjivaće se odredbe člana 272. stav 3. i člana 273. ovog zakona.

Član 276.

Ako je pravosnažnim rešenjem utvrđeno da ne postoji obaveza stranke radi čijeg je obezbjedenja donesen privremeni zaključak, ili je na drugi način utvrđeno da je zahtev za donošenje privremenog zaključka bio neopravдан, predlagač će nadoknadići protivnoj stranci štetu koja joj je prouzrokovana donesenim zaključkom.

O naknadi štete iz stava 1. ovog člana rešava organ koji je doneo privremeni zaključak.

Ako je u slučaju iz stava 1. ovog člana očevidno da je privremeni zaključak bio izdejstvovan iz obesti, predlagač će se kazniti novčanom kaznom **do 200 KM**. Protiv zaključka o kazni dopuštena je posebna žalba koja odlaže izvršenje zaključka.

G l a v a XIX**PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE****Član 277.**

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavlјivanja u "Službenom glasniku Republike Srpske".

Broj: 01-165/02
28. februara 2002. godine
Banja Luka

Predsednik
Narodne skupštine
Dr Dragan Kalinić, s.r.

"Službeni glasnik Republike Srpske", broj 13, od 18. marta 2002.godine

Ugradene izmjene i dopune: